

V ý r o č n í z p r á v a

2001

„ŽÁDNÁ PODDAJNOST ZATÍM NEVEDLA KE ZLEPŠENÍ, NÝBRŽ JEN KE ZHORŠENÍ SITUACE. ČÍM VĚTŠÍ STRACH A SERVLNOST, TÍM VÍCE SI MOCNÍ TROUFALI, TROUFAJÍ A BUDOU TROUFAT.
NENÍ ŽÁDNÝ PROSTŘEDEK, JAK ZMENŠIT JEJICH TLAK, NEŽ JSOU-LI ZNEJISTĚNI, VIDÍ-LI, ŽE NESPRAVEDLNOST A DISKRIMINACE NEJSOU ZAPOMÍNÁNY, ŽE SE NAD TÍM VŠÍM VODA NEZAVÍRÁ“

JAN PATOČKA

Kdo jsme a co chceme?

EPS JE NEVLÁDNÍ, NEZISKOVÁ ORGANIZACE PRÁVNÍKŮ, KTEŘÍ CHTĚJÍ PRÁVO VYUŽÍVAT K PROSAZOVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZÁJMŮ.

Naším cílem je eliminovat případy nezákonného a nekorektního rozhodování úřadů ve věcech ochrany životního prostředí a lidských práv, pomáhat lidem v přístupu k soudům, zvyšovat odbornou úroveň pracovníků neziskových organizací, rozšiřovat řady právníků, kteří se právní ochranou veřejného zájmu zabývají, a napomáhat vzniku kvalitní právní úpravy v uvedených oblastech.

Tento způsob využívání právních prostředků pro ochranu a podporu důležitých společenských hodnot se nazývá *public interest law*.

EPS je tedy public interest law organizace.

EPS vznikl v roce 1995 jako dobrovolnická organizace studentů Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

V současné době má dvě kanceláře – v Brně a v Táboře, jedenáct zaměstnanců, sedm externistů a patnáct dobrovolníků.

**Kampaň proti omezování účasti veřejnosti ve správních řízeních,
proti nedemokratickým a protiekologickým ustanovením v návrzích nových
zákonů a za právo podávat žaloby ve veřejném zájmu.**

„Měl jste právo vznést námitky nebo předložit protinávry v patřičné lhůtě.“

„V patřičné lhůtě? Dozvěděl jsem se o tom včera, když ke mně domů přišel nějaký řemeslník. Ptal jsem se ho, jestli přišel umýt okna, a on na to, že ne, že přišel zbourat dům.“

„Ale pane Dente, ty plány byly přístupné na místním plánovacím úřadě tři čtvrtě roku.“

„To jo, a jakmile jsem se to dozvěděl, hned jsem se taky na ně šel podívat, včera odpoledne to bylo.

Musel jsem je nakonec jít hledat do sklepa.“

„Tam je oddělení, kde je vyvěšují.“

„S baterkou.“

„Asi byl zrovna výpadek proudu.“

„A schody zřejmě taky vypadly.“

„Podívejte se, našel jste to oznámení, nebo ne?“

„Ale jo, našel. Na dně zamčené registračky, a tu vecpali na zrušený záchod a na dveře dali ceduli Pozor leopard!“

Po nebi přeběhl mrak. Jeho stín padl na Arthura Denta, ležícího před bagrem v bahně.

Padl na Arthurův dům. L. Prosser se na něj zamračil.

„Není to moc hezký dům.“

„Mně se bohužel zrovna líbí.“

„Dálnice se vám taky bude líbit.“

Velký důraz jsme v roce 2001 kladli na naše legislativní aktivity. Důvodem byla především závažnost legislativních návrhů, předložených v tomto roce v jednotlivých oblastech práva, souvisejících s činností EPS. Tyto návrhy, předkládané jak vládou, tak „smluvně opozičními“ politiky, a vyhovující vesměs zájmům silných resortů (ministerstvo vnitra) a lobbistických skupin (průmyslové, jaderné), **obsahovaly četná ustanovení, směřující k omezení práva občanů na efektivní účast při správě věcí veřejných.**

Na základě našich předchozích zkušeností, kdy se příslušní lidé a instituce našimi připomínkami nezabývali tak, jak by odpovídalo jejich závažnosti, jsme se v loňském roce vedle **vypracovávání věcných připomínek daleko více soustředili na vyjednávání a tlak na jejich prosazení. Tím jsme vstoupili na půdu lobbyingu,** který nepovažujeme a priori za negativní, pokud nezahrnuje nekalé praktiky a pokud neznamená ztrátu nezávislosti organizace v důsledku podpory jednoho politického směru.

Zákon o správním řízení (správní řád)

Přijetí zákona drasticky omezujícího práva občanů odvráceno za pět minut dvanáct.

Vládní návrh nového zákona o správním řízení (správního řádu), připravený ministerstvem vnitra, se v průběhu roku 2001 stal **akutní a bezprecedentní hrozbou pro ochranu práv občanů.**

V případě schválení by vytvořil prostor pro korupci, diskriminaci občanů, svévolné rozhodování úřadů a omezení jejich veřejné kontroly ve správních řízeních.

Návrh jsme v průběhu procesu jeho přípravy a projednávání opakovaně rozsáhle připomínkovali. Poukazovali jsme přitom, mimo výše uvedených základních výhrad, na celou řadu jeho dalších obsahových i „technických“ nedostatků návrhu, na jeho rozpory s Ústavou, s Aarhuskou úmluvou o účasti veřejnosti na rozhodování a na celkovou nesmyslnost koncepce, motivované snahou urychlit rozhodovací procesy při povolování ekologicky kontroverzních staveb na úkor práv dotčených občanů a veřejnosti. Ministerstvo vnitra a poté vláda podstatu našich

připomínek ignorovaly. Proto jsme zahájili legislativní kampaň, zahrnující tyto aktivity:

a) Petiční akce. Petici *Proti ústupu od demokratických principů v zákonech* sestavil petiční výbor, složený z nevládních organizací různého zaměření – vedle nejvýznamnějších ekologických a památkářských sdružení v něm byli zastoupeni také představitelé organizací, zabývajících se ochranou dětí, pomocí uprchlíkům a starostka jedné z moravských obcí. **Zřídili jsme 20 podpisových míst** po celé republice, aby měli i venkovští občané možnost petici podepsat. Zároveň jsme vytvořili internetovou stránku **www.i-eps.cz/petice** s informacemi o zákonu a s možností podpořit petici elektronickou formou.

b) Medializace problému. Podařilo se nám prosadit téma správního řádu do **hlavního zpravodajství České televize,** uskutečnila se o něm **dvě Radiofóra na Českém rozhlasu,** vystoupili jsme jako hosté v televizní „*Jednadvacítce*“ na ČT2 a ve dvou pořadech *Zeměluč* Radia Svobodná Evropa, o zákonu byl natočen jeden díl publicistického cyklu *Nedej se!* a publikována **celá řada novinových článků. Z prostředků OSF jsme nechali vytisknout 1500 ks plakátů** formátu A3 s názvem *Ministerstvo vnitra chystá omezení práv občanů,* obsahujících základní informace o nebezpečných aspektech návrhu a odkazujících na petiční akci. **Tyto plakáty jsme nechali vyvěsit v době od 15. září do 15. října 2001 v prostředcích hromadné dopravy ve všech krajských městech.**

c) Pozměňovací návrhy k zákonu a lobbyng. Ve fázi schvalování návrhu Poslaneckou sněmovnou jsme vypracovali **přes 40 pozměňovacích návrhů.** Uskutečnili jsme **desítky osobních schůzek s představiteli všech poslaneckých klubů.** Několikrát jsme vystoupili na jednáních Ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny (účastnili jsme se i jeho výjezdního zasedání) ve snaze přesvědčit členy výboru o nutnosti námi navrhovaných změn (v pozdějších fázích legislativního procesu jsme se zaměřovali již jen na několik nejdůležitějších návrhů). **Na nebezpečné aspekty návrhu zákona jsme upozorňovali i místní politiky a představitele státní správy, neboť i jim by přijetí takového zákona způsobilo problémy.** V rámci procesu tzv. Brandýského fóra jsme prosadili, aby předseda KDU-ČSL C. Svoboda a předsedkyně Unie svobody H. Marvanová – jako jeden ze svých závazků vůči

neziskovému sektoru – písemně přislíbili podpořit zachování rovnosti účastníků správních řízení a celkovou demokratickou podobu nového správního řádu.

Ač se nám podařilo přesvědčit některé poslance, aby předložili a podpořili námi vypracované pozměňovací návrhy, prošel návrh bez jejich přijetí a v podobě navržené ministerstvem vnitra až do konečné fáze projednávání v Poslanecké sněmovně. Teprve v závěrečném hlasování v tzv. třetím čtení **dne 15. února 2002 Sněmovna o 4 hlasy návrh zákona zamítla**. Nebyla to samozřejmě jen naše zásluha, ale lze říci, že jsme k zamítnutí zákona nezanedbatelným způsobem přispěli. Svědčí o tom mj. i to, že poslanci ODS, kteří proti zákonu hlasovali ze zcela účelových politických důvodů, obhajovali svůj postoj z velké části s využitím „našich“ argumentů. Cyril Svoboda, stejně jako (až na jednu výjimku) všichni ostatní poslanci KDU/ČSL, hlasovali pro schválení zákona, stejně polovina poslanců Unie svobody (a samozřejmě celý poslanecký klub vládní ČSSD).

Ministerstvo vnitra se však ani poté, co byl návrh správního řádu zamítnut, nevzdalo snahy o jeho prosazení ještě před koncem volebního období současné Poslanecké sněmovny. Ve spolupráci s některými poslanci Ústavněprávního výboru se pokusilo do návrhu tzv. „doprovodného“ zákona k novému správnímu řádu (kterým se v souvislosti s předpokládaným přijetím mělo novelizovat množství dalších zákonů) „vtělit“ celý (Sněmovnou již jednou zamítnutý!) návrh správního řádu, a to přesně v té podobě, se kterou plénium Sněmovny vyslovilo nesouhlas. **Po provedení určitých dílčích úprav Ústavněprávní výbor na své mimořádné schůzi tento bezprecedentní a neústavní postup doporučil.**

Následující schůze pléna Sněmovny nejprve propustila návrh do „třetího“ (fakticky však již do pátého!!) čtení. V něm pak byl naštěstí rozdílem sedmi hlasů zamítnut. Pro schválení zákona se vyslovili všichni přítomní poslanci vládní ČSSD a s nimi 7(!) poslanců Unie svobody; všichni přítomní poslanci ODS, KSCM a (až na jednu výjimku) KDU-ČSL spolu s pěti členy US byli proti nebo se zdrželi hlasování. **Tím byl definitivně (alespoň do konce volebního období této Sněmovny) zažehnán od roku 1989 nejzávažnější legislativní útok nejen proti možnostem**

účasti veřejnosti na správě věcí veřejných, ale zejména proti principům zákonnosti, právní jistoty, ochrany práv účastníků řízení a otevřenosti výkonu veřejné správy. Jde o velký úspěch všech, kteří se tomuto útoku snažili zabránit (což samozřejmě nebyl pouze EPS). Zdaleka však nejde o „konečné vítězství“. Naopak, zejména představitelé ODS (nutno ocenit, že otevřeně a poctivě) deklarovali, že **návrh správního řádu nepodpořili přesto, že omezoval práva veřejnosti** („ekologických aktivistů“) ve správních řízeních – což samo o sobě označili za velký klad návrhu, který však podle jejich názoru nevyvážil jeho jiné nedostatky. **Po volbách tedy lze s velkou pravděpodobností očekávat útok nový, možná ještě závažnější.**

Poslanecká novela zákona o ochraně přírody a krajiny

Destrukce účasti veřejnosti v řízeních neprošla.

Návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny z pera poslanců ODS Brouska, Drdy a Sehoře měl za cíl zrušit, omezit až znemožnit možnost účasti veřejnosti ve správních řízeních týkajících se ochrany přírody a krajiny prostřednictvím zavedení nesmyslných formálních omezení. Navrhovatelé počítali s tím, že poslanci se v problematice neorientují a návrh schválí jako „technickou“ či „kosmetickou“ změnu. Proto jsme zaslali všem poslancům dopis, který vysvětlil skutečné záměry předkladatelů a důsledky případného schválení novely. Předkladatelé nakonec svůj návrh z projednávání stáhli.

Kromě těchto základních „záchranných prací“ EPS dvakrát podrobně připomínkoval novelu téhož zákona, připravovanou ministerstvem životního prostředí.

Kampaň za prosazení práva ekologů a památkářů podávat

tzv. actio popularis – žaloby ve veřejném zájmu

O tebe jde, hoří-li sousedův dům.

Nový zákon o soudním řízení správním zavádí pojem tzv. žaloby ve veřejném zájmu. Počítá

s tím, že žalobu proti jakémukoliv porušení zákona úřadem bude moci podávat Nejvyšší státní zástupce – tedy představitel státní moci, navíc na vysokém a politicky sledovaném postu, který se zřejmě nebude snažit nijak angažovat v kontroverzních případech. **To považujeme za absolutně nedostačující.** Proto jsme vypracovali pozměňovací návrhy, kterými jsme se snažili **prosadit právo podávat žaloby ve veřejném zájmu také pro nevládní organizace, pracující na úseku ochrany památek a životního prostředí.** Absolvovali jsme řadu jednání s poslanci a členy Ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny, na nichž jsme se snažili tento návrh obhájit. Podařilo se nám přesvědčit některé poslance, aby tyto naše návrhy podali a podpořili, avšak většina Poslanecké sněmovny jejich přijetí odmítla. Proto jsme v naší snaze pokračovali i na půdě Senátu.

Návrh tzv. zákona o životním prostředí

Vytváříme oponentní analýzu ke kontroverznímu návrhu „Kodexu“ životního prostředí.

Návrh nového obecného a komplexního právního předpisu pro oblast práva životního prostředí vznikl jako projekt Ústavu pro ekopolitiku, holandské nadace One Europe Foundation a Ministerstva životního prostředí ČR. Prozatímní výsledky práce řešitelského týmu považujeme za spíše kontraproduktivní, v některých případech by navrhovaná úprava znamenala přímo **omezení právních možností obrany životního prostředí.**

Na žádost ministerstva životního prostředí jsme v dubnu vypracovali **rozsáhlý a kritický oponentní posudek**, který jsme poté prezentovali na veřejném oponentním řízení a přeložený poskytli nadaci One Europe Foundation. Ta nás poté požádala, abychom **se pokusili zapojit do procesu tvorby oponentního posudku ke konečné verzi Kodexu další ekologické nevládní organizace. S tímto základním cílem jsme ve spolupráci se Zeleným kruhem připravili a v závěru roku 2001 zahájili „subprojekt“ s názvem Zapojení nevládních organizací do přípravy Zákona o životním prostředí.**

Zákon o integrované prevenci a omezení znečištění a o integrovaném registru znečišťování (IPPC)

Podařilo se dosáhnout širšího okruhu účastníků povolovacích řízení.

Tzv. zákon o integrované prevenci zavádí integrované (do jednoho řízení kumulované) povolování činností (zejména staveb průmyslových podniků), které mají největší vliv na jednotlivé složky životního prostředí – vodu, ovzduší, zdraví obyvatel a podobně. Původní verze návrhu obsahovala ustanovení, která naznačený účel zákona velmi oslabovala až negovala z textu například bylo možno usoudit, že žádost o vydání integrovaného povolení nelze zamítnout. **Připomínky EPS k návrhu některé problémy částečně vyřešily, navíc se nám podařilo rozšířit právo veřejnosti na informace o procesu integrovaného povolování.** Zasluhou dalších nevládních organizací, které se věnovaly jiným částem zákona, v něm přes tlaky průmyslové lobby a snahu poslanců ODS zůstala zachována poměrně široká povinnost znečišťovatelů zpřístupňovat veřejnosti informace o jimi produkovaných škodlivých látkách.

Zákon o Národním parku Šumava

Proti zmenšení a tunelování národního parku.

EPS se zapojil do kampaně proti návrhu nového zákona o Národním parku Šumava, který měl park citelně zmenšit. **Drastické zmenšení národního parku by přivítali budovatelé mamutích rekreačních center a také dřevařské společnosti, neboť v území, které by mělo být od národního parku odtrženo, se nachází 10 milionů krychlových metrů dřeva v ceně kolem 15 miliard korun.** EPS pomohl nevládním organizacím sestavit vlastní verzi návrhu zákona, který kromě zachování rozlohy národního parku přinášel oddělení státní správy v parku od hospodaření v lesích. Hlavním cílem navrhovaných změn bylo posílení veřejné kontroly nad výdělečnými aktivitami v tomto chráněném území. Právník EPS se zúčastnil dvou jednání se starosty šumavských obcí a dvou jednání Výboru pro veřejnou správu a životní prostředí Poslanecké sněmovny.

NP Šumava po zásahu „kůrovců“.

Poslanecká sněmovna nakonec návrh zákona ve druhém čtení zamítla – dobrá zpráva pro ty, kdož se obávali, že poslanci budou opětovně chtít v souvislosti s novou zákonnou úpravou zmenšit rozlohu tohoto chráněného území. Potěšující je také proto, že návrh zákona počítal v projednávání podobě s příliš vágními formulacemi pro náhrady za újmy spojené s existencí národního parku. Zamítnutí zákona lze naopak chápat jako promarněnou šanci pro velmi potřebné oddělení hospodaření v lesích od státní správy v parku. Také příležitost pro zásadnější rekonstrukci Rady národního parku směrem k její větší nezávislosti se nemusí jen tak opakovat.

Věcný záměr stavebního zákona

Jak občany oklamat slovy.

Návrh nového stavebního zákona obsahuje celou řadu obecných proklamací o nutnosti zapojovat veřejnost do rozhodování o ekologicky kontroverzních stavbách. Jeho konkrétní ustanovení však směřují naopak spíše k „pacifikaci“ aktivní veřejnosti a ke zúžení jejich práv na tzv. „konzultativní účastenství“. **Věcný záměr zákona jsme proto v tomto smyslu připomínkovali. Jako jeden**

z výstupů semináře o tzv. urban sprawl (viz dále) jsme vypracovali alternativní návrh zásad územního plánování a účasti veřejnosti v něm.

Atomový zákon

Pomoc protiatomovým organizacím zavést účast veřejnosti při povolování jaderných zařízení.

Protijaderné nevládní organizace připomínkovaly **atomový zákon s cílem umožnit účast veřejnosti a obcí při povolování jaderných zařízení.** EPS se podílel na formulaci některých připomínek a účastnil se jednání Legislativní rady vlády. **Odpor zastánců nedemokratického povolování jaderných otesánek se však nakonec nepodařilo překonat, ani pokud jde o účast obcí v povolovacích řízeních. Sněmovna spojenými hlasy poslanců KSČM, ČSSD a ODS návrh zamítla.**

Shromažďovací zákon

Proti omezování práva svobodně se shromažďovat a bezdůvodné šikaně organizátorů veřejných shromáždění v rámci nového návrhu zákona.

Prvním legislativním návrhem, který EPS soustavně připomínkoval v rámci svého lidskoprávního programu, byl návrh nového shromažďovacího zákona, vypracovaný ministerstvem vnitra. Podrobnosti naleznete v kapitole o aktivitě Občanských právních hlídek.

Brandýské fórum a EPS

Brandýské fórum byla iniciativa osobností z různých oblastí občanského života, formálně sdružených v Institutu demokracie pro všechny, kteří iniciovali **setkání s představiteli politických stran** (uskutečnila se setkání s předsedy KDU-ČSL, Unie svobody a ČSSD). Na těchto setkáních byly prodiskutovávány problémy, významné pro neziskový sektor. V případě Hany Marvanové a Cyrila Svobody vyústilo fórum v podepsání tzv. Brandýské deklarace. Šlo o naprosto konkrétní závazky, které měli podepsaní politici prosazovat, zejména v oblasti legislativy.

Právní spory ve veřejném zájmu

Začátkem roku 2001 většina signatářů Brandýské deklarace přijala nabídku předsedkyně Unie svobody k vyjednávání o vstupu na kandidátky US a KDU-ČSL a Brandýská deklarace byla označena jako možný základ pro programovou spolupráci mezi nezávislymi kandidáty a uvedenými stranami. Fórum ani Brandýská deklarace ovšem neměly být nástrojem k prosazování zájmů občanské společnosti zevnitř určité politické strany a už vůbec nebylo míněno jako podpora jednomyšlenkovému politickému směru. **Proto jsme považovali za nutné se od dalších aktivit Brandýského fóra distancovat a nadále se na nich nepodíleli.**

Účast v právních sporech, vedených s cílem ochrany životního prostředí a lidských práv (ať

již přímo jménem EPS, nebo formou poskytování bezplatného poradenství jiným subjektům), je klíčovou částí naší práce. Ze zkušeností, získaných při řešení případů, čerpáme při sestavování programů našich školicích akcí a vycházíme z nich při psaní brožur a legislativních materiálů.

Vedle **bezplatné právní pomoci nevládním organizacím a občanským sdružením** jsme se v loňském roce stále více soustředili také na **samostatné právní kroky. Jedná se o případy**, jimž se žádná jiná nevládní organizace nevěnuje a které tedy **nejsou „servisní“ činností pro druhé, ale naší vlastní iniciativou.** To platí především pro právní ochranu lidských práv – projekt *Občanské právní hlídky, Centra pro právní ochranu dětí a Poradnu pro ženy v tísni.*

Právní spory při ochraně životního prostředí

„V Evropě existují státy, v nichž se občan považuje za jakéhosi nájemce, lhostejného k osudu místa, kde bydlí. Největší změny v jeho zemi probíhají bez jeho účasti...“

Alexis de Tocqueville, Demokracie v Americe (1835)

Znemožnit občanům podílet se na rozhodování o osudu místa, kde bydlí, to je sen mnoha politiků a také vysokých úředníků. **EPS dělá vše pro to, aby Česká republika nebyla jednou ze zemí, o níž hrabě de Tocqueville mluvil.** Hájíme proto právo občanů účastnit se povolování ekologicky kontroverzních staveb a činností.

Soustředíme se především na celostátní kauzy a na venkovské oblasti (pražské kauzy prakticky neřešíme). **Naše práce se vždy opírá o důkladnou právní analýzu a z ní vycházející právní kroky.** Pro zvýšení důrazu právní argumentace však necháváme zpracovávat i odborné expertízy, nevyhýbáme se medializaci či pomoci občanům při zakládání občanských sdružení.

Lužní les pod Pálavou před zatopením.

foto: RNDr. Miroslav Šebela

Kauza Nové Mlýny

EPS proti Povodí Moravy, s. p., Ministerstvu zemědělství ČR a Okresnímu úřadu v Břeclavi v kauze zatopených ostrovů, jejichž výstavba stála daňové poplatníky 60 milionů korun.

„Samozřejmě, ale taková je přece příroda.“

Mluvčí Povodí Moravy Václav Košacký na otázku MF Dnes, zda ví, že sebemenší vlna poté, co Povodí zvýšilo uměle hladinu přehradní nádrže Nové Mlýny, zatopí ostrovy, na nichž se obnovoval lužní les.

Přehradní nádrže Nové Mlýny na řece Dyji měly sloužit k zavlažování pozemků okolních zemědělských družstev. Přehradě padl za oběť velmi cenný lužní les pod Chráněnou krajinnou oblastí Pálava. Po pádu totality se projekt ukázal jako neekonomický a obnovily se diskuse o navrácení této lokality alespoň částečně v původní stav. Jako určitý důsledek těchto snah zaplatil stát správci nádrže, státnímu podniku Povodí Moravy, 60 milionů korun na stavbu **dvou umělých ostrovů uprostřed nádrže, kde se částečně obnoví lužní les a fauna**. Snížením hladiny a výstavbou ostrovů došlo skutečně k překvapivě rychlé obnově 50 ha mokřadního ekosystému. **Nádrž je navíc zahrnuta do mezinárodního seznamu mokřadů podle Ramsarské úmluvy o mokřadech. Těsně před dokončením projektu však začalo Povodí Moravy, s. p., vyvíjet enormní úsilí o opětovné zvýšení hladiny. Tento barbarický čin jsme se všemi právními prostředky pokoušeli odvrátit.**

Účastnili jsme se všech povolovacích řízení, podali jsme desítky právních podání, žalobu k Vrchnímu soudu v Praze, k případu jsme přitáhli pozornost médií. Hlavním problémem celého případu je, že se jedná o zástupný spor o kompetence (a moc) mezi ministerstvem životního prostředí a ministerstvem zemědělství. Podle zákona (a pozdějšího výkladu Ústavního soudu) spadá věc pod pravomoc ministerstva životního prostředí. S tím se ale extrémně silný zemědělský resort nehodlal smířit. Případ se tak změnil ve válku mezi úřady, jakou si dovedeme představit spíše v Středoafričské republice než v zemi vstupující do Evropské unie. Jeden úřad zvýšení hladiny

Lužní les pod Pálavou po zatopení.

foto: RNDr. Miroslav Šebela

zakázal, druhý jej povolil. EPS se obrátil na ombudsmana, který potvrdil, že ministerstvo zemědělství jedná nezákonně. Bez ohledu na to **Povodí Moravy, s. p., na začátku srpna minulého roku protiprávně hladinu v nádržích zvýšilo a zatopilo tak 50 ha lužního lesa a nákladně vybudované ostrovy. Logika tohoto počínání je neúprosná: „zničíme-li přírodní hodnoty na nádrži a spolu s nimi i nákladně vybudované ostrovy, nebudou mít ochránci životního prostředí proč bojovat“**. EPS se neprodleně po nezákonném zvýšení hladiny obrátil na Policii ČR. Ta se při zjišťování skutkového stavu obrátila na **ministerstvo zemědělství, které ji informovalo v tom smyslu, že počínání Povodí Moravy nevede k žádným škodám na majetku, a tak policie řízení zastavila. EPS si následně opatřil znalecký posudek, který však vyhodnocuje vzniklou újmu v desítkách milionů korun. V nejbližší době bude proto trestní stíhání obnoveno.** Na případ se nám podařilo mnohokrát upoutat pozornost novin a celostátní televizní zpravodajství.

Kauza NEMAK Most

Protí zákonu i proti zdravému rozumu.

„Investoři mají rádi zelené louky. Mají rádi ptáky a lesy. V Mostě jsou sice brown fields (nevyužité ekologicky znehodnocené plochy), ale proč bychom budovali továrnu uprostřed důlní jámy? Museli by nám dláždít cesty zlatem, abychom tam šli.“

Zástupce firmy NEMAK Pavel Kučera v deníku Prague PIL

„Není důležité, co vylétne komínem, důležité je vyjádření krajského hygienika.“

Zástupce firmy NEMAK Pavel Kučera v odpovědi na otázku, kolik a jaké odpady vyprodukuje továrna jeho firmy v Havrani u Mostu

Poslední bonitní zemědělská půda na mostecku.

Továrna firmy NEMAK má být umístěna na posledním těžbou nedotčeném území v okolí severočeského města Mostu, jehož historická část, většina okolní krajiny a vesnic padly za oběť těžbě hnědého uhlí. Továrna bude přitom zdrojem rakovinotvorných dioxinů – provoz tedy bude kontaminovat okolní zemědělskou půdu, produkty a tím i jejich spotřebitele. Umístění továrny je nesmyslné už proto, že v roce 1993 byla vytipována pro podobné projekty průmyslová zóna na

pozemcích nedalekých zbouraných vesnic, kvůli níž byla v místě vybudována silniční přípojka a infrastruktura, zatímco k Havrani se budou muset položit inženýrské sítě v délce 5 km za více než 50 milionů Kč, které zbytečně zaplatí daňoví poplatníci. Vláda (po schůzce premiéra se zástupci firmy NEMAK) přesto projekt firmy podpořila 80 miliony korun investiční podpory. Premiér Zeman prosazuje tento investiční záměr velmi pochybnými a nevybíravými prostředky – například v diskusním pořadu TV Nova *Sedmíčka* dne 1. ledna 2002 v diskusi s předsedou Poslanecké sněmovny Klausem přirovnal odpůrce továrny k teroristům.

EPS zastupuje místního soukromého zemědělce Jana Rajtra z Moravěvsí, který stojí v čele odporu proti současnému plánu NEMAKu na umístění továrny. V případě jsme zjistili závažné obcházení zákona ze strany krajského hejtmána, jenž je zároveň společníkem firmy, která pro NEMAK investici vyjednávala, a čelíme celé řadě dalších nezákonností. Ve věci jsme podali řadu správních podání, žalob a stížností, usilovně jsme se snažili dosáhnout zrušení nezákonného rozhodnutí ministerstva životního prostředí apod. Rovněž usilujeme o to, aby Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) přezkoumala žádost společnosti NEMAK na poskytnutí úvěru na tento projekt. Celý případ byl velmi bedlivě sledován médii. O kauze vyšlo kolem 70 článků, dva prestižní politické týdeníky uvedly téma NEMAKu na své titulní straně. Kauza se objevila třikrát v hlavních zprávách České televize (*Události*) a také v jeho publicistické části *Tady a teď*. Zpráva o odvolání EPS proti územnímu rozhodnutí na plánovanou stavbu otvírala diskusi o problematice zahraničních investic v České republice v rámci diskusního pořadu „21“ na ČT2.

Stavby tzv. Velkého městského okruhu v Brně

Občané moravské metropole proti nepromyšlenému řešení dopravní situace.

V 90. letech samospráva jihomoravské metropole při řešení problému obrovského nárůstu osobní dopravy rezignovala na progresivní metody (například vyšší podporu veřejné dopravy) a rozhodla o konvenčním řešení – vybudování obchvatu, který je však spíše průtahem uvnitř města

a zasahuje obytné čtvrti a klidové, místy dokonce rekreační oblasti města.

Problém mobilizoval (vedle množství místních nevládních organizací) také jednotlivé občany. Ti se začali nezávisle na sobě obracet na naši organizaci. Vznikla tak potřeba koordinovat práci tohoto nesourodného celku, zejména kvůli efektivitě práce a poskytování právní pomoci ze strany EPS. Proto jsme iniciovali zformování volného sdružení Brněnský dopravní kruh a po dobu jednoho roku jsme jeho činnost koordinovali. Dopravní kruh plní hlavně koordinační

Schůzka členů BDK.

a komunikační funkci, a to jednak vnitřní (e-mailová konference o 19 přihlášených, osmnáct pracovních schůzek od založení), jednak vnější (internetové stránky www.bdk.ecn.cz, letáky informující občany o kontroverzních stavbách a úspěšně přivádějící veřejnost do jednacích místností na veřejná projednání procesu posuzování vlivů staveb na životní prostředí apod.)

Brněnský dopravní kruh má pronajaty dvě reklamní plochy na klíčových dopravních bodech veřejné dopravy. Ruku v ruce s tím podnikáme právní kroky pro prosazení výhrad občanů vůči stavbě obchvatu – žaloby, správní podání, vyjednávání s investorem staveb, akciovou společností Brněnské komunikace.

Kácení v Národním Parku Šumava pokračuje

Správa NP a Ministerstvo životního prostředí ČR se už ani nesnaží předstírat, že dodržuje zákony.

Stejně jako v předchozích letech „zasahovala“ Správa Národního parku Šumava proti kůrovci. O povolení požádala Správu Národního parku Šumava. Správa národního parku žádost prošetřila (na ústním jednání před zástupci EPS a Hnutí DUHA zástupci Správy prohlásili, že **zjišťování toho,**

Trojmezský prales – 1. zóna NP Šumava.

Modrava – 2. zóna NP Šumava.

zda se v místě, kde se má kácet, vůbec nějaký kůrovec vyskytuje, je „neodůvodněný důraz na detail“) a souhlas Správě národního parku vydala.

Účastnili jsme se správního řízení (ústní jednání, odvolání), v němž jsme namítali podjatost Správy a neobornost rozhodování, motivovaného snahou zamaskovat vlastní odborné chyby a hospodářskou kriminalitu v národním parku. Naši stížnost na podjatost ředitel Správy přezkoumal a došel k názoru, že úředníci vydávající povolení mu vlastně podřízení nejsou, protože on je má právo pouze jmenovat a odvolávat, určovat jim plat, ukládat jim úkoly a kontrolovat je. Tudiž nelze hovořit o podjatosti. **Podali jsme tři žaloby za Hnutí DUHA. Zároveň jsme pokračovali v soudních sporech, které se táhnou z předešlých let.**

Spor o výstavbu dálnice D8 v Chráněné krajinné oblasti České Středohoří

Pokračujeme v boji proti silničářské lobby.

V loňském roce vydal ministr životního prostředí nezákonně konečný souhlas s vedením dálnice unikátní chráněnou oblastí a podpořil tak variantu navrhovanou společností Ředitelství silnic a dálnic ČR, která úplně ignoruje jakékoliv zájmy ochrany životního prostředí v tak cenné lokalitě. **Zamítnutí našich odvolání proti udělení výjimky ze zákona, který stavbu dálnic v chráněných**

Tudy se automobilisté budou za jízdy kochat krásami Českého Středohoří.

územích zakazuje, vytvořilo nebezpečný vzor pro další plánované kontroverzní silniční stavby na našem území. Proto jsme i v roce 2001 pokračovali ve spolupráci s občanským sdružením Děti Země, které kampaň proti výstavbě dálnice D8 ve schválené podobě vede. Proti rozhodnutí jsme podali asi desítku právních podání, pokusili jsme se najít způsob, jak dosáhnout posouzení vlivů stavby dálnice na životní prostředí přesahující státní hranice (dle tzv. ESPOO konvence). Odpovědní úředníci a politici si však zatím netroufají čelit mocné české silničářské lobby.

Spor o trasu Dálnice D11

Proti diskriminaci nepohodlných občanských sdružení ze strany úřadů, porušujících zákon.

„V současné době jsme velmi často svědky zániku přírodních hodnot v tzv. chráněných územích i mimo ně za dohledu, nebo dokonce za aktivní účasti orgánů státní ochrany přírody.“

RNDr. Jaroslav Rydlo, pracovník Středočeského muzea v Roztokách u Prahy v komentáři

k povolování průtahu dálnice D11 Národní přírodní rezervací Libický luh

Řízení o umístění stavby dálnice D11 z Prahy do Hradce Králové, která má vést přes ekologicky cenné lokality v povodí řeky Labe, se vede již třetím rokem. Státní správa prosazuje variantu průtahu, která může Libický luh velmi vážně ohrozit. Řízení se účastní tři občanská sdružení, jimž poskytujeme právní pomoc. Sdružení odvádějí dobrou práci, což dokazuje i **fakt, že ministerstvo pro místní rozvoj již jednou argumenty o nezákonnosti řízení uznalo, rozhodnutí zrušilo a věc vrátilo k novému řízení Okresnímu úřadu v Nymburce.** Okresní úřad namísto toho, aby vytýkané nezákonnosti odstranil, reagoval tak, že se rozhodl odstranit nepohodlné kritiky a všechna občanská sdružení z územního řízení vyloučil. Příslušný úředník okresního úřadu na přímou otázku moderátorky pořadu, který ČT odvysílala v říjnu 2001 odpověděl, že důvodem pro jejich vyloučení byl příkaz, aby bylo územní řízení co možná nejrychleji uzavřeno. Toto neuvážené odhalení je příkladem běžného postupu, jak „nezávislá“ česká státní správa nakládá s občany, kritizujícími hladké povolování ekologicky kontroverzních staveb.

Proti vyloučení občanských sdružení a proti hrubým nezákonnostem v rozhodování státní správy jsme podali tři správní žaloby.

Kauza golfové hřiště na Hluboké

Padne národní dědictví za obět podnikatelsko-politickým zájmům?

„Dnešní podoba krajiny, do které zasahuje navrhovaná stavba golfového hřiště, představuje kompozičním uspořádáním, vazbou na dominantu Hluboké a na okolní kultivovanou krajinu významné a nezaměnitelné estetické hodnoty. Navrhované hřiště bude nesporným silným zásahem do těchto hodnot.“

Z posudku Doc. Ing. arch. Ivana Vorla, CSc., z Ústavu urbanismu Fakulty architektury Českého vysokého učení technického Praha

Již druhým rokem pomáháme jihočeským občanským sdružením v boji za **záchranu ekologicky a historicky velmi hodnotné lokality okolí zámku Hluboká nad Vltavou. Parkové úpravy, prováděné vlastníky hlubockého panství v minulých staletích, nacházejí vzhledem ke svému rozsahu a důslednosti řešení srovnání pouze v Lednicko-valtickém areálu, zařazeném na seznam přírodních památek UNESCO. Záměrem investora je vybudovat v této lokalitě mistrovské osmnáctihamkové golfové hřiště. Podle názoru ekologických organizací a většiny státních orgánů (Státní památkový ústav, Agentura ochrany přírody, Ministerstvo životního prostředí ČR) to nevratně poškodí přírodně-krajinnou hodnotu území. O povolení stavby usiluje investor (s úzkými vazbami na místní politickou reprezentaci) za vydatné asistence Okresního úřadu v Českých Budějovicích, který již třikrát vydal svůj souhlas se stavbou hřiště. Ministerstvo životního prostředí přitom dvakrát tento souhlas zrušilo. Koncem roku se rozběhlo na základě našeho odvolání již třetí přezkumné řízení.**

Protože investor nečekal na ukončení řízení a začal v lokalitě pod rouškou tzv. zúroňovacích prací hřiště stavět, zaměřili jsme svou snahu k zastavení této „černé stavby“.

Podali jsme čtyři stížnosti a rozhodli se obrátit s podnětem na ombudsmana, protože obcházení zákonů ze strany investora i okresního úřadu se neustále stupňovalo. Případ je ostře sledován jihočeskými médii.

Kauza Provodov – občané za záchranu poutního místa

Energetický gigant versus místní komunita.

Energetická distribuční společnost Jihomoravská energetika plánuje vystavět až **třicet metrů vysoké stožáry VVN napříč přírodně a esteticky nejcennější částí Vizovických vrchů a Chráněnou krajinou oblastí Bílé Karpaty. Občany, bydlicí v místě barokního poutního místa Provodov a okolních obcích, barbarský plán pobouril, a rozhodli se mu čelit.** EPS pomohl občanům založit občanské sdružení a účastnit se řízení o posouzení vlivů na životní prostředí (EIA). K posílení pozice občanů, jejichž „laické“ názory JME i zpracovatel dokumentace EIA (jako obvykle prosazující variantu podporovanou investorem) odmítají, **zajistil EPS zpracování objektivního odborného posudku o vlivu stavby na krajinný ráz autorizovaným architektem.** Na jeho základě pak k doplnění dokumentace sepsal podrobné vyjádření.

JME rovněž zneužila toho, že se vlastníci dotčených pozemků neorientují v právních předpisech, a v roce 1998 s nimi uzavřela pro ně krajně nevýhodné smlouvy o zřízení věcného břemene. Zástupce JME uvedl vlastníky v omyl, když jim záměr JME zkrlesně popsal jako pouhou rekonstrukci stávajícího vedení. Poté, co se vlastníci pozemků dozvěděli, jak se věci skutečně mají, téměř všichni sepsali dopis o svém odstoupení od smlouvy. Právník EPS pak jménem jednoho z nich vypracoval a zaslal ředitelství JME podrobný právní rozbor, zdůvodňující rozpor uzavřené smlouvy s dobrými mravy a její pochybnou právní platnost.

Jménem místních občanů EPS oslovil i deset zastupitelů Zlínského kraje a seznámil je se všemi problematickými právními aspekty zamýšleného záměru. Rada Zlínského kraje zaujala k variantě vedení prosazované JME negativní stanovisko.

Jihočeské ekologické organizace se úspěšně ohradily proti vylučování v řízení

Úspěšný zásah na ochranu práv občanských sdružení.

Okresní úřad v Českých Budějovicích, referát životního prostředí, v řadě případů znemožnil účast občanských sdružení v řízeních o povolení ekologicky kontroverzních staveb. Účast sdružení je podle českého práva podmíněna tím, že jsou v řízení dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. Okresní úřad proto vydával stanoviska, v nichž označoval i naprosto zjevné případy jako ekologicky neškodné, ve snaze sabotovat činnost ekologických NNO. Na pracovníky referátu životního prostředí jsme podali stížnost na Ministerstvo životního prostředí ČR, které naší argumentaci přisvědčilo a uložilo okresnímu úřadu, aby přestal tato nezákonná stanoviska vydávat.

Ochrana řek v Moravskoslezských Beskydách

Beton rybám nesvědčí.

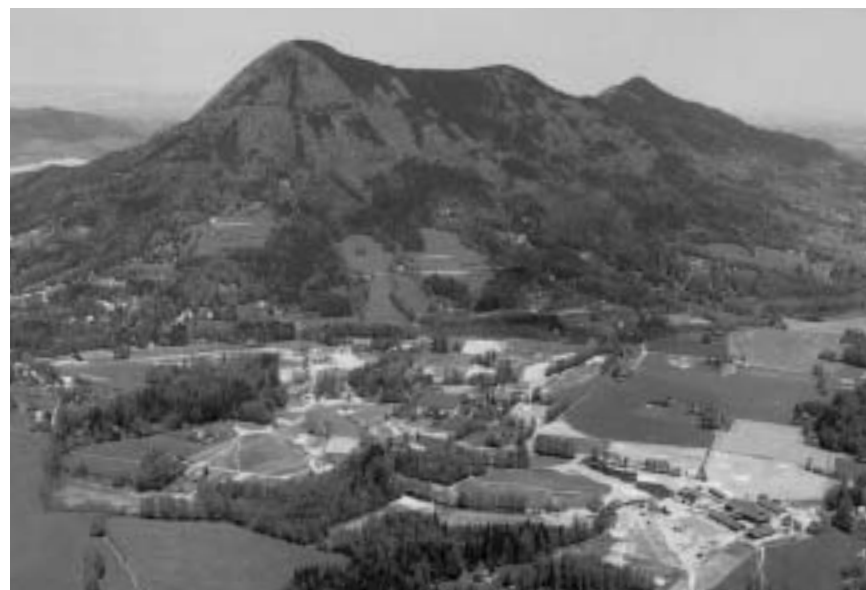
Poskytujeme systematickou právní pomoc severomoravskému občanskému sdružení Ochrana vod, které se zabývá prosazováním revitalizace (znovuoživení) vodních toků a čelí instalaci neúčinných tzv. protipovodňových zařízení, jež staví na horských řekách v Beskydách Povodí Odry ve snaze získat co nejvíce státních prostředků na svou činnost. Regulace toků zabraňují migraci chráněných druhů ryb a narušují ekosystém říčních toků. Dochází tak k likvidaci posledních tzv. štěrkonosných řek karpatského typu na našem území. Příslušné úřady si povolování výstavby říčních regulací usnadňují nezákonnou praxí spočívající v tom, že výstavbu nových, bezúčelných regulací označují jako udržovací práce na objektech, které však byly povodněmi kompletně zničeny a na jejich místě se znovuobnovila ekologická rovnováha a vrátily se ohrožené druhy vodních živočichů.

V roce 2001 spočívala naše pomoc v poskytnutí řady právních konzultací a podání dvou správních žalob proti rozhodnutím ministerstva životního prostředí, umožňujících výstavbu regulací na vodním toku Týra.

S místním sdružením Beskydčan chráníme přírodu Moravskoslezských Beskyd

Občanské sdružení Beskydčan z obce Ostravice v srdci chráněné krajinné oblasti v pohoří Moravskoslezské Beskydy chrání místní přírodu.

Výstavba golfového areálu o 27 jamkách v obci Čeladná, jehož část se má podle záměru investora nacházet na území CHKO Beskydy, měla být podle plánů investora základem pro vybudování až osmi nových golfových hřišť, vesměs v krásném přírodním prostředí beskydských

Obec Čeladná - ráj golfistů.

obcí. Podnikatel nerespektuje práva majitelů dotčených pozemků, zákon (v průběhu řízení začal bez povolení stavět) ani ochranu přírody. Jako u většiny golfových hřišť plánuje necitlivé terénní úpravy a výsadbu nepůvodních dřevin; záměr provázejí nejasnosti ohledně dopadů použitých chemikálií na životní prostředí. Specialitou tohoto případu je pak více než šestikilometrové oplocení 180 centimetrů vysokým plotem. EPS a Beskydčan se zapojili do správních řízení,

souvisejících s dostavbou hřiště. V právně komplikované kauze lze vysledovat světlo na konci tunelu, neboť developer v regionálním tisku deklaroval, že na základě zkušeností ze správních řízení, jichž se účastnil Beskydčan a EPS, od záměru na výstavbu dalších hřišť upouští.

V nejpřísněji chráněné zóně Chráněné oblasti Beskydy, na Lysé hoře, již několik desetiletí funguje nelegální lyžařská sjezdovka. V posledních letech způsobují rostoucí nároky lyžařů na

úpravu sjezdovky a s tím související provoz „rolby“ závažné poškození vegetace a erozi půdy. Existující stav je věcně i právně neudržitelný, a tak se firma snaží dosáhnout legalizace provozu trati. Ten však není bezpečný bez – v první zóně CHKO nepřijatelných – terénních úprav. Proto Beskydčan a EPS v několika správních řízeních usilují o znovuzalesnění lokality. Zatím jsme dosáhli zamítnutí povolení provozu rolby. Konečný výsledek sporu zůstává otevřený.

Stožáry operátorů mobilních telefonních sítí jsou prokletím chráněných oblastí českých hor. Beskydčan a EPS se nicméně nesnaží jejich výstavbu zcela zablokovat, ale pouze přispět k maximálnímu snížení jejich negativního dopadu na krajinný ráz, zejména tlakem na využívání již existujících vysílačů. Účastí v řízeních se podařilo takto „kompromisně“ zabránit stavbě několika nových vysílačů.

Znojmo – oáza ekologického bezpráví

Pramen nezákonností ze strany orgánů města Znojma při povolování ekologicky kontroverzních staveb nevysychá.

Angažování občané ve Znojmě stále narážejí na mimořádnou neochotu znojemských úřadů

hájit životní podmínky a kulturní hodnoty města před devastačními podnikatelskými záměry.

Už několik let se místní aktivisté snaží u úřadů dosáhnout řešení neúnosného stavu hluku ze silničního průtahu městem. EPS proto sepsal pro 12 občanů z jednotlivých nejhůře postižených lokalit novou rozsáhlou stížnost okresnímu hygienikovi s cílem dosáhnout v případě neuspokojivého řešení svého soudní cestou.

Dopravní situaci dále zhoršují plánované či již uskutečněné stavby, které do oblastí s vysokou hlukovou zátěží přitahují další automobilovou dopravu. Jednou z nich je nová **benzínová čerpací stanice firmy Shell, která navíc stojí v ochranném pásmu městské památkové rezervace.** Na základě podnětu EPS zrušilo ministerstvo kultury souhlas okresního úřadu s umístěním stavby. Též ministerstvo pro místní rozvoj konstatovalo, že **úřady (městský i okresní) se při svém rozhodování o stavbě čerpací stanice dopustily řady pochybení.** Přesto se však prozatím nepodařilo toto stavební povolení zrušit, tím méně pak dosáhnout odstranění sporné stavby, která byla mezitím postavena.

Další ostrý veřejný spor je ve Znojmě veden o záměru města vybudovat nové rozsáhlé městské koupaliště „aquapark“ v **těsné blízkosti bývalého kláštera premonstrátů (Loucký klášter).** Jde o kulturní památku, jeden z nejvýznamnějších barokních klášterních komplexů ve střední Evropě, bohužel již dnes poškozenou necitlivými stavebními zásahy do okolí v socialismu. Záměr výstavby „aquaparku“ vnímá odborná veřejnost i část znojemských občanů (především, ale nejen členů Okrašlovacího spolku ve Znojmě) jako **pokračování v přístupu socialistických plánovačů, zcela necitlivých k duchovnímu a architektonickému charakteru a významu Louckého kláštera.** EPS napadl protiprávní povolení aquaparku právně a snaží se jej zrušit.

EPS se pokouší místním občanům pomoci i v občanské „samooorganizaci“ – pomohli jsme založit občanské sdružení s „celoznojemskou působností“, jež by do budoucna mělo nahradit několik sdružení, vzniklých vždy při příležitosti odporu proti jednotlivým kontroverzním stavbám.

Spolupráce s obyvateli obcí, ohrožených umístěním úložiště jaderného odpadu

Pomáháme občanům obcí, kde dochází k průzkumu za účelem umístění úložiště radioaktivního odpadu.

„Já bych s odpadem neměl problém, ani kdyby byl hned vedle mojí zahrádky – vzal bych jeden sud navíc a ohříval bych na něm vodu...“

.... žertoval ředitel Správy úložišť jaderných odpadů Vítězslav Duda na mítinku s obyvateli vesnice Chyšky, které se neúspěšně pokoušel přimět k souhlasu s výstavbou úložiště jaderného odpadu na území obce.

Ekologické organizaci Calla, která pomáhá lokalitám, ohroženým plány na umístění úložiště radioaktivního odpadu, poskytujeme právní servis. **Jako první jsme zahájili spolupráci s občany obce Chyšky – občanům jsme pomohli založit sdružení Zachovalý kraj, absolvovali jsme jednání se starosty a pro postižené obce vydali brožuru *Právní rádce pro všechny, kdo nechtějí žít u úložiště radioaktivních odpadů.***

Bělá na Opavsku – pomoc obci proti těžbě štěrkopísku

Zástupcům pohraniční obce Bělá na Opavsku i některým jejím občanům jsme pomohli v právních krocích proti plánu místní firmy poškodit místní krajinu a životní podmínky **těžbou štěrkopísku ve vzdálenosti 100 metrů od rodinných domků.** Obci, absurdně přehlížené státem, jsme se jako nevládní organizace rozhodli vypomoci k zachování životního prostředí i finančně. **Jen díky tomu si mohla nechat vypracovat nezávislý posudek, který potvrdil předešlé jí draze zaplacené posudky zpochybňované státními orgány.** Z děkovného dopisu starosty obce Karla Krupy:

„Vážení pánové z Ekologického právního servisu Brno,

Dovolte mi, abych jménem Zastupitelstva obce Bělá alespoň touto cestou poděkoval za příkladnou odbornou a finanční pomoc při řešení pro občany naší obce životně důležité záležitosti.

Dnes už věříme, že Obvodní báňský úřad Ostrava na základě předložených odborných posudků našich soudních znalců (vámi zaplacených) rozhodne ve věci těžby na katastru obce Bělá v neprospěch navrhovatele těžby. Tím se nám společně podaří zastavit drastickou změnu koloritu naší malé, ale přesto krásné obce Bělá...“

Pomoc drobným občanským aktivitám

Nezapomínáme ani na malé případy.

Po úspěšném zabrání výstavbě velkochovu kuřat u Strmilova v roce 2000 se na EPS obrátili občané již několika obcí s kauzami obdobného druhu. Jedna z nich se odehrává v obci Velký Karlov na Znojemsku, kde **Agrodruží Jevišovice plánuje vybudování velkochovu brojlerů s kapacitou přes 200 000 ks. Ve vzdálenosti cca 200 m od plánovaných objektů farmy se nacházejí první domy obce.** EPS se účastní řízení, mimo jiné zadal Výzkumnému ústavu živočišné výroby v Praze vypracování posudku k otázce dodržení podmínek zákona na ochranu zvířat proti týrání a veterinárního zákona při plánovaném rozsahu a technologii chovu.

Dalším případem odporu občanů i samotné obce proti velkochovům je kauza plánovaného **velkokapacitního vepřína v obci Dolní Dubňany.** EPS pomohl obci zpracovat připomínky k dokumentaci EIA a připravuje pro ni podklady ke změně územního plánu, která by plánované stavbě mohla zabránit.

Občané obcí Bohuslavice a Třeština, sdružení v občanském sdružení Hráz, i tyto obce samotné protestují proti **záměru firmy Štěrk a písek Morava zahájit těžbu štěrkopísku na území sousední obce Dubicko.** EPS prozatím seznámil představitele sdružení se základy právní úpravy při povolování těžby a možnostmi občanů a obcí účastnit se jednotlivých řízení, poskytl jim vzory právních podání a průběžně jim podle potřeby poskytuje e-mailové či telefonické informace.

Okrašlovací spolek a ČSOP Veverka z Veverské Bítýšky se obávají plánované výstavby závodu firmy Hartmann-RICO na sterilizaci zdravotního materiálu v centru obce. **Důvodem je skutečnost, že při sterilizaci se užívá silně jedovatého plynu – ethylenoxidu.** Právník EPS poskytoval členům sdružení podle potřeby průběžné konzultace v procesu EIA a územním řízení.

Také v letošním roce jsme poskytli několik právních konzultací obyvatelům Zlína, kteří se **brání výstavbě multifunkčního centra v těsné blízkosti jejich domu.** Jejich hlavní výhrada se týká nedostatečně prověřeného vlivu nové výstavby na hladinu hluku a imisí v místě. Poskytujeme také základní právní servis občanům a jejich iniciativám v Táboře.

„Spokojené stáří“ v sousedství průmyslové zóny čeká důchodkyni, paní A. z Kladna, která bydlí v rodinném domku v sousedství průmyslové zóny, v níž v posledních letech přibýlo hned několik

nových zdrojů hluku a znečišťování ovzduší. Proto jsme pro ni kromě několika telefonických konzultací zpracovali **odvolání proti rozhodnutí o využití území pro skládku tuhých paliv, jež bylo vydáno v řízení, v němž byla paní A. jako řádná účastnice podle stavebního zákona protiprávně opomenuta.**

ČSOP Sázava pomohl právník EPS vypracovat odvolání proti rozhodnutí Okresního úřadu Kutná Hora, který jako orgán ochrany přírody a krajiny vydal závazné souhlasné stanovisko se zásahem do významného krajinného prvku – údolní nivy vodního toku Sázavy. Zásah má spočívat ve výstavbě oplocení pobřežního pozemku. Okresní úřad neval v úvahu **znalecké posudky, prokazující, že by oplocení znamenalo výrazný negativní zásah do lokálního systému ekologické stability a biocentra.**

Případy protiprávního odpírání práva na informace ze strany úřadů

I v letošním roce jsme se domohli několika významných soudních precedentů.

Soud dal za pravdu EPS – informace ze správních spisů jsou veřejné

Vítězství EPS u Krajského soudu v Ostravě.

Na základě žaloby Občanského sdružení Lučina Havířov, zastupovaného právníkem EPS, vynesl Krajský soud v Ostravě rozsudek, který se může stát významným precedentem v oblasti práva na informace. Soud zrušil rozhodnutí Okresního úřadu v Karviné a Úřadu města Havířov. Oba úřady odepřely občanskému sdružení informace o podezřelých stavebních aktivitách na území přírodní památky *meandry řeky Lučiny*. Úřad **odmítl poskytnout informace s odůvodněním, že na jeho rozhodnutí a stavební dokumentaci se „informační zákon“ nevztahuje. Tento postup schválil i odvolací orgán. Oba úřady se opíraly o nezákonný výklad ministerstva pro místní rozvoj, který se uplatňoval plošně**

po celé republice a v rozporu se zákonem bránil občanům v přístupu k informacím.

Soud dal za pravdu základnímu argumentu žaloby a jeho rozhodnutí je použitelné i v dalších budoucích případech.

Soud potvrdil právní výklad EPS

Úřady a obce nemohou bezdůvodně označovat za „interní informace“ cokoliv, co je napadne.

Občanské sdružení VITA Ostrava požadovalo po Městu Ostrava podkladové materiály, na jejichž základě městská rada rozhodovala o výpůjčce pozemků pro vybudování parku na sídlišti Fifejdy. **Rada informace odmítla poskytnout nejprve s odkazem na to, že její jednání jsou podle zákona**

o obcích neveřejná (což je však z hlediska práva na poskytování písemných materiálů a informací zcela irelevantní). **Poté, co VITA podala odvolání, rada informace odepřela znova, tentokrát s odůvodněním, že se vztahují „výlučně k vnitřním pokynům rady“.**

Toto tvrzení však Rada ve svém rozhodnutí nijak neodůvodnila. Vzhledem k obsahu požadovaného materiálu bylo navíc zřejmě účelové a nepravdivé. EPS proto podal žalobu ke krajskému soudu, který **zrušil nezákonné rozhodnutí rady**, jež nakonec požadované informace (po více než roce a půl od původní žádosti) občanskému sdružení poskytla.

Úspěšný informační spor se Správou NP Šumava

Národní park Šumava vydal svá tajemství.

Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava po dva roky odmítala zpřístupnit tzv. lesní hospodářské plány, které obsahují informace o plánovaných zásazích v lesích na území parku (kácení, výsadba). Rovněž utajovala smlouvy s firmami, které na území parku kácejí stromy. Proto se na nás obrátilo Hnutí DUHA se žádostí o pomoc.

Podali jsme čtyři žádosti o informace a dva roky jsme se účastnili řízení, v nichž nám byla nejprve žádost odmítnuta. Podali jsme odvolání, účastnili jsme se ústního jednání etc., až se nám konečně podařilo přimět ministerstvo životního prostředí, aby o našich odvoláních rozhodlo – a to kladně. **Jedná se o první případ, kdy orgán státní správy lesů zpřístupnil kompletní lesní hospodářské plány**, a to dokonce v digitální formě (čemuž se rovněž úřad vehementně bránil), na nosiči CD-ROM!

EPS versus Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Zdárné vystoupení proti nepravdivé výroční zprávě ministerstva.

V březnu 2001 se ve výroční zprávě Ministerstva průmyslu a obchodu ČR objevily nepravdivé informace, týkající se odpírání informací ministerstvem. Ministerstvo například uvádělo, že

když informace neposkytne, činí tak rozhodnutím, které je v souladu se zákonem, tak aby proti němu bylo možno podat opravný prostředek - zálohu. Přičemž jenom ve čtyřech nám známých případech tomu tak nebylo. Nebo že proti ministerstvu byly podány jen dvě žaloby, ačkoliv jenom EPS ví o čtyřech, etc.). **Ministru průmyslu Grégrovi jsme adresovali otevřený dopis**, který ministerstvo řešilo jako **stížnost, a v květnu 2001 ji posoudilo jako oprávněnou. Důsledkem byly mimo jiné i personální změny ve vedoucích funkcích ministerstva.** Na základě naší tiskové zprávy vyšel článek v celostátních novinách a článek Vítězslava Dohnala z EPS v politickém týdeníku Respekt, týkající se našich zkušeností s uplatňováním práva na informace.

Právní spory na ochranu lidských práv OPH – Občanské právní hlídky

„Ptát se po jeho čísle, jej, to by bylo na stanici bití,“ zareagoval čtyřicetiletý Rom na tvrzení přednášejícího, že policista v uniformě má podle zákona mít i identifikační číslo.

(Lidové noviny: reportáž ze semináře OPH)

EPS vytvořil projekt Občanských právních hlídek v roce 2000 v reakci na očekávané střety mezi demonstranty a policisty při zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze. Projekt je zaměřen na nevládní kontrolu dodržování zákona ze strany policie.

V rámci projektu OPH v roce 2001 jsme

- se soustředili na **informování mezinárodních institucí** o událostech na policejních stanicích, k nimž došlo v září 2000, **ve snaze dosáhnout mezinárodního tlaku na české orgány**, které by vedly ke změně stávající neuspokojivé situace,
- **pokračovali v právním tlaku na vyšetření případů policejního násilí ze září 2000**,
- zahájili **nový projekt s romskými organizacemi** zaměřený na prevenci porušování povinností policie proti příslušníkům romské menšiny na policejních stanicích,
- nadále **organizovali hlídky OPH** v ulicích v rámci pouličních protestů různých názorových skupin,
- zahájili kampaň proti omezování práva shromažďovacího v rámci nového návrhu **shromažďovacího zákona**.

Informování mezinárodních institucí na ochranu lidských práv ve snaze dosáhnout mezinárodního tlaku na Českou republiku

Zjištění OPH zahrnuta do připomínek Výboru pro lidská práva při OSN.

Součástí naší strategie směřující k systémovému řešení problému porušování práv policí

v uzavřených prostorech a neexistence nezávislé kontroly činnosti policie byla **snaha informovat renomované zahraniční organizace a instituce zaměřené na ochranu lidských práv**. Tato snaha se promítla do zpráv a doporučení, které tyto organizace vydaly.

Občanské právní hlídky na Dni bez aut v Brně.

Březen 2001: Londýnská centrála Amnesty International kritizuje českou policii

Na základě našich zpráv z podzimu 2000, následných kontinuálních konzultací, které s námi v rozmezí října 2000 až března 2001 vedla, a na základě vlastních ověřování vydala nejvýznamnější lidskoprávní organizace světa **Amnesty International velice tvrdou zprávu o zářijových událostech, nazvanou Česká republika: Svévolné zadržování a špatné zacházení**

ze strany policie v souvislosti s protestními akcemi v září 2000. Amnesty, jež vedle zpracování řady informací od OPH podnikla řadu vlastních šetření, poukázala na tatáž pochybení ze strany policie jako právníci pracující na projektu OPH. Zpráva výslovně uvádí, že „v několika ohlášených případech se Amnesty International, s ohledem na stupeň síly použité ze strany policistů a na bolestivost a vážnost zranění, která oběti utrpěly, domnívá, že **špatné zacházení, jehož se policisté dopouštěli, může dokonce naplňovat definici mučení**“.

Spolupráce s londýnskou centrálou Amnesty pokračuje díky získané důvěře v přesnost našich informací i nadále. AI projevuje zájem jak o informace z dalšího vyšetřování případů z MMF, které opětně ostře kritizovala v části věnované České republice v její pravidelné půlroční zprávě za měsíce leden až červen 2001 o dodržování lidských práv v evropských zemích, tak o nových romských případech. Sleduje i přípravy nového shromažďovacího zákona.

Březen 2001: OPH posílá zprávu na Výbor proti mučení (CAT)

V březnu 2001 jsme zaslali **podrobnou zprávu o našich zjištěních týkajících se násilí na policejních služebnách a způsobu jeho „vyšetřování“ Výboru proti mučení (CAT)** sídlícímu při OSN v Ženevě. Výbor se na svém květnovém zasedání zabýval problematikou násilného zacházení ze strany policistů, jeho prevencí a kontrolou za posledních 6 let v ČR. Tuto zprávu jsme zaslali i **Evropskému výboru pro zabránění mučení (CPT)** ve Štrasburku, jenž na nevyhovující podmínky na policejních stanicích poukazoval již při své poslední návštěvě v ČR v roce 1997.

Výbor CAT se zcela ztotožnil s námitkami obsaženými ve zprávě OPH a ve svých doporučeních striktně požaduje, aby „*byla zajištěna nezávislost a důkladnost při vyšetřování veškerých obvinění ze špatného zacházení obecně, a v souvislosti s protesty proti zasedání Světové banky a MMF v září 2000 především, a aby v další periodické zprávě podávané Výboru proti mučení byly zahrnuty informace o zjištěních a o přijatých opatřeních týkajících se obvinění viníků a náhrad pro oběti*“. Třetím zásadním požadavkem je „*zajištění nezávislosti vyšetřování v případech, kdy jsou z trestných*

činů obviněni představitelé výkonné moci, tím, že budou zavedeny vnější kontrolní mechanismy“.

Červenec 2001: OPH před Výborem pro lidská práva

V červenci 2001 se dva zástupci OPH zúčastnili 72. zasedání nejvýznamnější univerzální instituce v oblasti lidských práv – Výboru pro lidská práva při OSN. Dva dny tohoto zasedání byly věnovány České republice. Zástupci vlády měli povinnost odpovídat na otázky týkající se dodržování mezinárodních závazků českých státních orgánů po roce 1993 v praxi.

Na základě kreditu, který si svými konkrétními zjištěními a snahou po řádném vyšetření brutality na policejních stanicích získal u mezinárodních organizací projekt OPH, jsme byli jako první a jediná česká nevládní organizace pozváni Mezinárodní federací lidských práv (FIDH), abychom prezentovali naše stanoviska k dodržování lidských práv v ČR přímo v sídle Vysoké komisařky OSN pro lidská práva ve švýcarské Ženevě.

Mezinárodní federace lidských práv má poradní status při OSN, UNESCO a Radě Evropy. **Její stálý ženevský delegát nám zprostředkoval setkání nejen přímo s experty Výboru pro lidská práva**

Jednání s asistentem Zvláštního zpravodaje OSN pro otázky mučení.

ještě před jednáním s českou delegací, ale i se zástupci rozličných pracovních skupin a zvláštních zpravodajů OSN stejně jako se zástupci největších světových organizací proti mučení, jako je Světová organizace proti mučení (OMCT) a Asociace pro zabránění mučení (APT). S některými experty Výboru jsme měli i další osobní konzultace během jednání, na nichž si ověřovali získané informace o nedostacích v prevenci a vyšetřování policejního násilí na policejních služebnách v ČR v 90. letech, o domácím násilí na ženách, o případech nedodržování svobody projevu a nezákonnostech postupu cizinecké policie při vyhošťování cizích státních příslušníků.

Otázky expertů Výboru směřovaly vedle problematiky postavení Romů v české společnosti, zejména k případům násilného postupu policie na policejních stanicích, který někdy podle expertů vyústily až v mučení předvedených.

Výsledkem naší mise bylo, že **ve shrnujících připomínkách Výboru pro lidská práva byl zahrnut požadavek (bod 16 doporučení) na zřízení nezávislého orgánu pro vyšetřování všech stížností týkajících se zneužití pravomocí policistů**. Výbor výslovně uvedl, že „*současný systém je neobjektivní a nedůvěryhodný, a jak se zdá, zajišťuje beztrestnost policistům, kteří se dopouštějí*

Členové Výboru OSN pro lidská práva při prezentaci zpráv OPH, OMCT a FIDH.

porušování lidských práv“. **O splnění tohoto požadavku má vláda Výbor informovat dokonce ve zkrácené lhůtě jednoho roku!** Výbor navíc vyjádřil znepokojení nad neřešenou policejní šikanou jak cizinců, tak Romů (bod 15), stejně jako nad neúměrnou délkou lhůty 48 hodin, kdy má policie oprávnění zadržovat osobu, aniž by soud rozhodl o vazbě. Navíc požaduje umožnění přístupu k právníkovi již od počátku omezení osobní svobody (stejně jako OPH ve svých zprávách, CPT v doporučeních z roku 1997 a CAT v doporučení z května 2001).

Díky přítomnosti zástupců projektu OPH jsme dostali příležitost argumentovat expertům i ve prospěch dalších aktivit EPS, konkrétně obětí domácího násilí, což se odrazilo v požadavku Výboru na zvýšení ochrany jeho obětí v české legislativě (bod 14), s výslovným upozorněním na nutnost zajištění zákazu přístupu násilí páchajícího partnera do bytu oběti.

Spolupráce s FIDH pokračuje i nadále, díky ní a řadě oficiálních kontaktů FIDH na půdě OSN i u afrických států jsme mohli nepřímo intervenovat i ve výjimečném případě nezákonného policejního zákroku proti naší partnerské organizaci LEAT v Tanzanii.

Oba poslední případy (domácí násilí a tanzanští právníci) opětovně prokázaly výhodu propojení větší šíře aktivit na ochranu lidských práv i životního prostředí v rámci projektů EPS.

Listopad 2001: Hodnotící zpráva o připravenosti ČR pro vstup do EU kritizuje policejní násilí a neexistenci nezávislé kontroly Policie v ČR

Naše mezinárodní aktivity směřující ke kritice zneužívání práva ze strany Policie ČR a absence nezávislé kontroly nezákonností policie dosáhly odezvy i na evropské politické úrovni.

V listopadu 2001 vydala Evropská komise, která posuzuje připravenost kandidátských zemí na vstup do Evropské unie, každoroční Hodnotící zprávu. V sekci o stavu občanských a politických práv v České republice byl na prvním místě vytyčen problém neefektivnosti vyšetřování stížností proti policii, který byl obnažen nedostatečným vyšetřováním případů špatného zacházení s desítkami předvedených osob na policejních stanicích. Evropská komise se přidala k doporučení

obou výše zmíněných výborů také poukázáním na nemožnost předvedené osoby informovat nezávislou třetí stranu (vybranou osobu na svobodě) o své situaci na policejní stanici.

Tlak na objasnění případů policejního násilí ze září 2000

Inspekce ministra vnitra musela dát několikrát OPH za pravdu.

Pokračovali jsme v intenzivním tlaku na objektivní vyšetření případů policejního násilí ze září 2000. S velkým úsilím jsme s pomocí desítek právních kroků (aktivním zastupováním poškozených, stížnostmi proti odložení trestních oznámení, vyjádřeními v průběhu objasňování okolností policejního násilí) dosáhli toho, že **Inspekce ministra vnitra musela na základě námi předložených argumentů a podkladů v několika případech přiznat, že na policejních stanicích došlo k bití zadržených.** Policejní prezidium a ministerstvo vnitra potom tyto případy prezentovaly jako důkaz objektivního vyšetřování vedeného inspekcí.

Kauza Arkádusze Zajaczkowski

Inspekce ministra vnitra dala za pravdu OPH.

Ve svém rozhodnutí z 4. června 2001 inspekce **konstatovala, že policisté** na stanici Ocelářská v Praze na Vysočanech porušili zákon tím, že **zde fyzicky napadali předvedeného polského občana Arkádusze Zajaczkowského.**

Inspekce však tímto rozhodnutím trestní oznámení odložila s tím, že nebylo možno prokázat, který z přítomných policistů se jednání dopustil. Svědectví o násilnostech na dalších zadržených inspekce odmítla jako neprokázané. **Podle právníků OPH ovšem měla policie zahájit šetření proti konkrétní osobě, neboť Zajaczkowski poznal jednoho z policistů, který jej tloukl** (Zajaczkowski byl bit několika policisty zezadu do hlavy, vyrazili mu zub, kopali jej, nadávali mu do „prašivých Poláků“ a vyhrožovali, že „neodejde živý“). Kriminalistická expertíza potvrdila, že skvrny od krve, které se našly na služebně, se shodují se vzorkem krve odebrané Zajaczkowskému. **Navíc**

minimálně čtyři vyslechnutí policisté, kteří vypověděli, že na služebně k žádnému násilí nedocházelo, vědomě lhali, což inspekce mlčky přešla. Z těchto důvodů podaly OPH proti rozhodnutí inspekce stížnost.

Kauza Byeongju Jeong

Státní zástupce podruhé zrušil rozhodnutí inspekce o odložení případu.

Zahraněční odborný asistent na Karlově Univerzitě, Byeongju Jeong – pracující mimo jiné i na výzkumných projektech Světové banky – byl zadržen, když procházel náhodně dne 26. září ve večerních hodinách Štěpánskou ulicí. Byl držen na policejní služebně 24 hodin, **policie mu nedovolila kontaktovat ambasádu ani právníka, při nastupování do policejního autobusu musel projít uličkou mezi seřazenými policisty, kteří jej bili pěstmi, obušky a kopali jej, až se pomočil.** Ve své výpovědi svědčí o tom, že slyšel, jak ve vedlejší místnosti, kde policisté prováděli výslechy a osobní prohlídku, někoho bijí, v jednom případě více než půl hodiny.

Inspekce ministra vnitra případ v prosinci 2001 podruhé odložila, přestože celkem 8 osob potvrdilo, že ve stejnou dobu, na stejném místě a stejným způsobem se policisté dopouštěli násilí na zadržovaných osobách. OPH proti tomuto jednání podaly stížnost k Obvodnímu státnímu zastupitelství pro Prahu 6. Inspekce si totiž měla okamžitě po podání trestního oznámení vyžádat cestou tzv. právní pomoci v zahraničí vyjádření ostatních zadržených osob. Učinila tak však až po půl roce, a navíc jen neformálním způsobem za pomoci Interpolu. Svým liknavým postupem proto způsobila, že zřejmě již nebudou zjištěni konkrétní policisté, kteří se na násilí podíleli.

V lednu 2002 Státní zastupitelství stížnosti OPH vyhovělo a podruhé vrátilo případ inspekci k řádnému vyšetření. Přitom konstatovalo, že „jednání policistů prokazuje důvodné podezření, že vůči těmto osobám bylo ze strany policistů použito fyzického násilí“!

Pokud ani v tomto kole neucíní inspekce spravedlnosti za dost, obrátí se OPH na české soudy a poté na **Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku.**

Kauza Yehoshuy Tzarfati a policejní stanice Lupáčova

Policie musela dát za pravdu OPH a přiznat, že na stanici byl spáchán trestný čin.

Na policejní stanici Lupáčova na Žižkově bylo v noci z 26. na 27. září zadrženo 8–10 lidí, z toho dva čeští občané. Všichni přítomní cizinci byli podle svědectví policisty bití a týráni. Izraelský občan Yehoshua Tzarfati byl několika policisty bit desítky minut do obličeje, kopán do celého těla včetně přirození a vláčen za vlasy po zemi. Podle obou českých svědků jej policisté oslovovali nejčastěji „černá svině“ a „černá špíno“.

Z těchto důvodů jsme podali trestní oznámení. Inspekce ministra vnitra, které bylo oznámení adresováno, na základě písemných výpovědí, které jsme jí zaslali, a výpovědí policistů uznala, že došlo ke spáchání trestného činu, nicméně nemůže zahájit trestní stíhání, protože se nepodařilo zjistit konkrétního pachatele! Protože nebyly provedeny všechny možné důkazy, jak předpokládá trestní řád a mezinárodní smlouvy, podali jsme několik stížností k nadřízeným orgánům, které však byly formálně zamítnuty.

Kauza zadržení z ulice Štěpánská

OPH dosáhly toho, že policie zprostita neoprávněně zadržené obvinění z přestupku proti veřejnému pořádku.

Ve večerních hodinách 26. září 2000 policie při zátahu v ulici Štěpánská zadržela bez předchozího vyzvání k rozchodu „směsici“ lidí, mezi nimiž byli vedle zbytků demonstrantů přítomni náhodní kolemjdoucí, turisté a (na podobných akcích běžně přítomní) „čumilové“, kteří s protesty neměli vůbec nic společného. Tito lidé se posléze často stali obětí brutálního násilí na policejních služebnách. Vedle snahy o vyšetření násilí na jednotlivých zadržených (např. kauza Byeongju Jeonga) jsme usilovali o to, aby policie neoprávněně zadržené zprostita obvinění ze spáchání přestupku proti veřejnému pořádku. To se nám podařilo u dvou zadržených studentů (Jaroslav Valůch a Petr Warzel), když jsme pomocí videozáznamu

pořízeného OPH a svědeckých výpovědí hlídky OPH prokázali, že policie porušila při jejich zatýkání zákon.

Kauza Samantha Iyer

Soud dal za pravdu OPH.

Rok po pražských protestech proti MMF a SB dal nezávislý soud za pravdu právníkům EPS, když konstatoval, že Policie České republiky neoprávněně ukončila pobyt cizinky v souvislosti s protesty.

Jde o první případ, kdy český soud přezkoumal rozhodnutí o ukončení pobytu.

OPH již během protestů v září 2000 kritizovaly Policii ČR, že zadržuje demonstranty i kolemjdoucí bez ohledu na to, zda se dopouštějí protiprávního jednání. V případě následného vahoštění pak není vyhoštěnému rozhodnutí jakkoliv zdůvodněno. OPH si vybraly jako pilotní případ kauzu Američanky Samantha Iyer. Na rozhodnutí policie jsme podali správní žalobu. Vzhledem k tomu, že policie nebyla vůbec schopna doložit, jakého protiprávního jednání se Američanka měla dopustit, Městský soud v Praze naší žalobě vyhověl a zrušil rozhodnutí cizinecké policie. **Rozhodnutí soudu považují OPH za závažný precedent – máme totiž informace o desítkách naprosto stejných neodůvodněných rozhodnutí cizinecké policie.**

Případ Matthew Price, Jane Denett-Thorpeová a Tim Edwards

Vyšetřování skončilo, zapomeňte.

Americký historik působící v Institutu Maxe Plancka v Berlíně, Dr. Matt Price byl na ulici bezdůvodně bit do hlavy (policisté mu zlomili nos) a dalších částí těla. On i další zadržení byli bití také na policejní stanici. Zadržení shodně vypovídali o rozdílném přístupu policistů k předvedeným neofašistům, jimž byl na rozdíl od ostatních umožněn výkon jejich základních práv, mohli se po stanici volně pohybovat a po propuštění jim byly navráceny i zbraně včetně baseballových pálek.

Naše trestní oznámení Inspekce ministra vnitra odmítla **přesto, že nedošlo k provedení všech námi navrhovaných důkazů, zejména výsledků poškozených**. Případ jsme proto ještě předali veřejnému ochránci práv (ombudsmanovi), který mohl začít kauzu řešit z vlastního podnětu, bohužel tak přes naši několikerou intervenci nezačal činit.

Romský projekt OPH

V roce 2001 jsme zahájili projekt, zaměřený na prevenci porušování povinností policie proti příslušníkům romské menšiny na policejních stanicích.

Podle našich vlastních zjištění i informací od organizací se zaměřením na ochranu práv Romů patří mezi nejčastější oběti policejního násilí právě Romové. Proto jsme se v plánovaném rozvíjení projektu OPH orientovali tímto směrem. Vzhledem k všeobecně známé nedůvěře Romů k vyřešení jejich problémů ze strany většinových spoluobčanů se jedná o velmi náročný a ve všech fázích nejistý projekt.

Romové se policie bojí a „bílým“ právníkům nedůvěřují. **Proto jsme v prvé řadě oslovili prostředníky, nevládní organizace**, jako je brněnský DROM, projekt RRAJE (*Roma Rights and Acces to Justice in Europe*) britské nevládní organizace European Dialog či European Roma Rights Center (ERRC), jehož pracovník pomohl OPH zprostředkovat kontakt na **terénního pracovníka pro komunikaci s romskou komunitou, kterého jsme najali, aby vyhledával případy policejního násilí**. Budeme se věnovat **případům, které nebyly v minulosti řádně vyšetřeny**, jako je například mediálně známý případ Roma, jehož syn byl podle lékařského vyšetření prokazatelně zbit městskou policií v Náchodě. Jeho otec na policii podal trestní oznámení, které vyšetřovatel nezákonně zamítl a městská policie potom sama hodlala na otce podat trestní oznámení s podezřením ze spáchání trestného činu krivého obvinění. V tomto, stejně jako v dalších případech, selhává podle informací pracovníků ERRC právní pomoc ze strany „klasických“ advokátů.

Začali jsme s případem osmnáctiletého brněnského Roma I. F., který byl přímo z návštěvy sociální pracovnice DROMu bezdůvodně bez jakéhokoli zákonného vysvětlení odvečen policií a rovněž bezdůvodně zadržován. Okamžitě jsme intervenovali u policejního mluvčího brněnské Policie ČR. I. F. byl poté po celkových dvou hodinách propuštěn s lakonickým odůvodněním, že se podobal osobě, po níž bylo pátráno. Přes naléhání sociální pracovnice se on a jeho rodina ze strachu z policie rozhodli proti postupu nebránit.

V rámci přípravy projektu jsme se v květnu 2001 účastnili setkání romských asistentů ve Velkých Karlovicích a informovali jsme je o možnostech naší pomoci. Díky tomuto setkání jsme navázali spolupráci s pardubickou částí projektu RRAJE European Dialogu. V rámci brněnského projektu této organizace **Akord jsme vedli v Brně seminář o právech a povinnostech Policie ČR vůči Romům**. Seminář **navazoval na interaktivní výuku o právech a povinnostech při zjišťování totožnosti, předvedení a zadržení policií**, který jsme zorganizovali v březnu 2001 **se sdružením Vzájemné soužití v Ostravě**.

Modré vesty v ulicích

Preventivní působení hlídek OPH v rámci pouličních protestů různých názorových skupin.

Po oprávněném rozruchu, jen vyvolaly právní kroky projektu OPH po nezákonném postupu policie vůči účastníkům protestů v září 2000, si policie dávala v roce 2001 při pokojných shromážděních menšinových skupin **za účasti monitorujících dobrovolníků v modrých vestičkách OPH** pozor na porušování zákona ze své strany. Koloritem demonstrací zůstává pouze nezákonné perlustrování většiny účastníků policií a občasně nedostatečně označení policistů identifikačními čísly na uniformách. OPH sledují shromáždění nestranně bez ohledu na důvody jejich pořádání a osoby, které je pořádají. S nabídkou účastnit se jejich akcí jsme se dvakrát obrátili také na Národní alianci, která však naši účast vždy odmítla.

Akce, jichž se hlídky OPH v roce 2001 účastnily:

24. 3. 2001 – demonstrace Antify – militantní protiskinheadské anarchistické hnutí.
1. 5. 2001 – demonstrace anarchistů a skinheadů na náměstí Míru a Tylově náměstí, pochod Prahou. Zaznamenána šikana účastníků ze strany policie.
2. 6. 2001 – Pouliční slavnost (tzv. Street party) Brno, pochod městem od brněnského ústředního hřbitova do centra města, blokáda křižovatky na brněnské magistrále.
16. 6. 2001 – Street party Praha.
21. 9. 2001 – Den bez aut Brno, protestní jízda cyklistů městem.
28. 10. 2001 – tradiční demonstrace skinheads (a kontraprotesty Antify) ke vzniku republiky.
10. 12. 2001 – demonstrace proti válce v Afghánistánu, akci pořádala Česká anarchistická federace, ČSAF, RAA.

Kauza Street party Vysoké Mýto**Protiprávní rozpuštění shromáždění.**

V průběhu zářijové demonstrace proti automobilismu ve Vysokém Mýtě nazvané 1. východočeská pouliční slavnost **došlo, dle našeho názoru, k nezákonnému rozpuštění shromáždění.** Proti rozpuštění shromáždění jsme podali stížnost ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který jí zatím neprojednal. Dále jsme podali trestní oznámení na starostu města Vysoké Mýto, oznámení o přestupku proti právu shromažďovacímu na přítomné policisty a pracovníky Městského úřadu ve Vysokém Mýtě. Další oznámení jsme podali na přítomné policisty, neboť jednak nebyli označeni čísly, a také neměli uniformu, jakou předepisuje zákon o Policii ČR. Tato stížnost byla částečně posouzena jako oprávněná v tom smyslu, že zasahující policista měl nepatřičné části uniformy.

Shromažďovací zákon**– proti omezování práva shromažďovacího v rámci nového návrhu zákona****Protí bezdůvodné šikaně organizátorů veřejných shromáždění.**

Návrh nového shromažďovacího zákona, předložený Parlamentu ministerstvem vnitra, **směřuje otevřeně k omezení práva na shromažďování.** V současné době platný shromažďovací zákon z roku 1990 je podle výkladu autorů návrhu **produktem doby, kdy „se myslelo spíše na v té době aktuální politické procesy, kterými byla především demokratizace“.** Nyní je prý však **právo shromažďovací zneužíváno, a proto je třeba přistoupit k jeho omezování.** S tím nesouhlasíme mimo jiné i proto, že výtržníky, kteří čas od času narušují pokojné demonstrace, žádné právní restrikce povolování demonstrací neohrozí, neboť oni právo ignorují. Zákon proto zasáhne pouze zákona dbalé občany, kteří budou chtít projevit svůj názor.

Předloha je srovnatelná s návrhem nového správního řádu – jeho ustanovení jsou zmatená a zákon obsahuje řadu **ze strany úřadů zneužitelných ustanovení, například přináší možnost nepovolit shromáždění, konané k aktuálním událostem** (což se prakticky rovná možnosti úřadů znemožnit legální konání takovýchto shromáždění), nedostatečně upravuje opravné prostředky proti zákazu shromáždění a podobně.

K návrhu jsme vypracovali podrobné připomínky a pozměňovací návrhy, jež jsme zaslali poslancům výborů, které se návrhem zabývají. Absolvovali jsme řadu jednání se zástupci železničních odborů, odborové organizace ČT, nevládních organizací a s celou řadou poslanců. O naše připomínky projevil zájem Amnesty International a Helsinský výbor amerického kongresu, kterým byly v anglické verzi odeslány.

Centrum pro právní ochranu dětí

Základním úkolem a cílem Centra pro právní ochranu dětí je vyhledávání ohrožených dětí, poskytování odborné pomoci právní a zajišťování související, tedy psychologické a sociální pomoci. V průběhu roku 2002 jsme dospěli k názoru, že pro úspěšné celistvé řešení těchto problémů právní cestou je nutná velice úzká spolupráce s psychologem a sociálním pracovníkem. Proto jsme se vedle servisní činnosti pro organizace, zabývající se ochranou ohrožených dětí, začali orientovat na vytváření okruhu vlastních externích spolupracovníků. Úzce spolupracujeme s renomovanou dětskou psycholožkou PhDr. Alenou Uváčikovou a několika dobrovolníky – studenty práv. Zároveň jsme přijali sociálního pracovníka, který by zabezpečoval třetí pilíř práce s našimi malými klienty, sociální pomoc.

Centrum se orientuje na pomoc dětem se syndromem CAN – na děti fyzicky, psychicky a sexuálně zneužívané. Zaměřujeme se zejména na případy tzv. systémového týrání, tj. případy, kdy je zájem dítěte poškozován ze strany institucí, které mu mají pomoci. Je to např. sekundární viktimizace při vyšetřování sexuálního zneužívání způsobená policií, soudy či OPD, šikanování v dětských domovech a ve vážnějších případech i na školách. Centrum nyní řeší cca 15 případů.

Jména všech osob byla změněna z důvodu ochrany jejich soukromí.

Sexuální zneužívání třináctiletého chlapce a skandální rozhodnutí Okresního soudu v Mělníce

Paní Bártíková žila s mužem, který ji dlouhou dobu fyzicky i psychicky týral. Po rozvodu přesto podporovala styk syna s otcem a to až do doby, kdy jí syn naznačil, že se jej otec pokusil zneužít.

Brzy poté nová družka pana Bártíka sama vyhledala paní Bártíkovou s tím, že má vážné podezření, že se pan Bártík pokusil sexuálně zneužít její dcerku. Přitom potvrdila podivné

chování syna paní Bártíkové na návštěvách (nechtěl se například svlékat, spal v mnoha vrstvách oblečení aj.). Paní Bártíková se rozhodla vyhledat pomoc – zašla za sociální pracovníci a dále se řídila jejich radami. **Přestože byl syn František mnohokrát (!!!) vyslechnut** (sociální pracovníci OPD, pracovníci Fondu ohrožených dětí, psycholožkou, doktorkou psychiatrie, vyšetřovatelkou, soudní znalkyní, soudkyní, která rozhoduje o zákazu styku s otcem atd.), žádala soudkyně v trestním řízení, aby František o věci znovu mluvil (před celým plénem, otcem, jeho advokátem a státním zástupcem). Proti tomu se matka ohradila, neboť František již o věci mnohokrát vypovídal. Přestože posudek soudní znalkyně potvrdil, že František mluví pravdu, zprostila soudkyně pana Bártíka obžaloby, neboť se jí Františkova matka zdála hysterická. Dodnes odmítá tato soudkyně v rozporu se zákonem o sociálně právní ochraně dětí poskytnout tento rozsudek orgánu péče o dítě. Právník EPS v této věci zastupoval paní Bártíkovou v trestním řízení jakožto zákonného zástupce poškozeného, poskytuje právní konzultace zejména ohledně stížností na postup soudů, připravil úspěšný podnět mimo odvolací řízení proti zastavení přestupkového řízení s panem Bártíkem, který dodnes obtěžuje paní Bártíkovou se synem výhrůžnými telefonáty a výtržnostmi v domě, kde žena bydlí.

Případ protiprávního umístění dítěte do dětského domova

Dnes sedmiletou lvetku otec již několikrát unesl z péče matky, naposledy ji policie v lednu roku 2001 nalezla ve sklepech domu, kde otec bydlí. Znalecké posudky se vyjádřily přímo v tom smyslu, **že lvetka nese v důsledku patologického chování otce známky syndromu CAN, jmenovitě psychického týrání.** Přesto nenavrhl sociální pracovník vrácení dítěte matce, ale **předání dítěte do ústavní péče.** Snad z nedbalosti však navrhl **umístění sedmileté lvetky do dětského domova pro děti od 1 do 3 let,** navíc v rozporu s právními předpisy, které vyžadují, aby šlo dítě nejdříve do diagnostického ústavu. Soud návrhu plně vyhověl, načež **sedmiletá lvetka strávila i přes různé intervence 6 měsíců sama mezi batolaty, což značně poznamenalo její psychiku a vývoj.** Soud ani státní orgán péče o dítě oficiálně chybu nepřiznal. Trestní řízení pro únos vedené proti otci

soud následně podmíněně zastavil s odkazem na to, že jde o rodinný spor. V ten samý den další soudkyně rozhodla o ponechání lvetky v ústavní péči, a to z jednoho jediného důvodu – **pokud by byla lvetka svěřena do péče matky, hrozilo by, že ji otec znovu unese, a pokud by byla svěřena otci, dá se podle dosavadního jednání otce předpokládat, že by ji od matky úplně izoloval.**

Právník EPS připravil mj. trestní oznámení na sociálního pracovníka, stížnosti na úřady, podnět k ombudsmanovi, podnět ke stížnosti pro porušení zákona, odvolání proti rozsudku, kterým byla lvetka ponechána v ústavní péči.

Zdlouhavost soudního řízení a neschopnost soudů vykonat pravomocné rozhodnutí synovi vymaže otce z paměti

Otec malého Felixe měl po rozvodu jisté problémy s tím, že se nemohl se synem stýkat. Za poslední dva roky viděl syna celkem tři hodiny. Během řízení, které trvá již několik let, **čelí otec ze strany matky a její právnický nesčetným smyšleným a šikanózním trestním oznámením, matka zahluje soud opakovanými návrhy na zákaz styku malého Felixe nejen s otcem, ale i s prarodiči, návrhy na změnu příjmení, snaží se vymazat otce z Felixova života.** U Felixe se tak ve vztahu k otci projevují symptomy „syndromu zavřezého rodiče“. EPS pomáhá otci čelit smrti desetistránkových podání a odpovídat na ně racionálně a právně podloženými vyjádřeními.

Třináctiletý Rom byl fyzicky napaden vychovatelem ve výchovném ústavu

Jeho matka jej proto odmítala do domova vrátit, dokud se věc neprošetří. Protože samotné umístění chlapce do ústavu bylo sporné, sepsali jsme odvolání proti rozhodnutí o ústavní péči a návrh na předběžné opatření. **Tento případ nás vedl k dalšímu potvrzení faktu, že v České republice neexistuje systém vyšetřování násilí v místech, kde je omezena osobní svoboda – v tomto případě ve výchovném ústavu.** Hrozba toho, že chlapec bude po dobu vyšetřování ve stejném ústavu v „péči“ podezřelého vychovatele, byla nakonec zažehnána neformální cestou, kdy

na neoficiální intervenci pracovnice FODu byl chlapec z dobré vůle ředitele diagnostického ústavu přesunut alespoň po dobu vyšetřování do jiného ústavu.

Pomoc kazachstánské uprchlici

Kazachstánka ruské národnosti Vladimira Ivanova žije v ČR již 4 roky, její dvě děti mluví jen česky. **V Čechách byla vydírána bývalým českým manželem a pravděpodobně i právníkem.** Dostala zákaz pobytu za falešná razítka (neměla na výpis z kazachstánské trestního rejstříku) a hrozí jí vyhoštění. **Do Kazachstánu se ale vrátit nemůže – je Ruska, vysoká blondýna, vysokoškolačka, křesťanka, bez mužského příbuzného, děti jsou ruské národnosti, ze čtvrtiny Korejci.** EPS této paní pomáhá při jednání s cizineckou policií i dalšími úřady, napsali jsme rozklad proti rozhodnutí o zastavení azylového řízení, které MVn na základě našeho podnětu zrušilo v autoremeduře.

Rodiče bojují proti šikanování dětí na maloměstské škole.

V základní škole na jihočeském maloměstě **docházelo k šikanování dětí**, což vyvrcholilo jednoho dne, kdy spolužák plynovou pistolkou střelil do oka holčičku. Její rodiče, manželé Zajíčkoví, upozornili úřady na to, že ředitel a učitelé šikanu neřeší. **Šetření školní inspekce (a následně Policie) potvrdila vážnou šikanu na škole včetně dalších problémů, pro které mnozí žáci školu opouštějí. Ředitel školy si vzal za věc své cti manželé Zajíčkoví zničit, což se mu na malém městě docela daří.** Po všech žácích školy otevřený dopis rodičům, ve kterém osočuje rodinu Zajíčkových, **v novinách je několikrát nařknul, že jsou to oni, kdo pomlouvají a šikanují školu, že jsou neurvalí, že zneužívají své děti, že oni jsou příčinou jeho odvolání a odchodu dětí ze školy atd.** Má přitom podporu regionálních novin, které v jeho věci zahájily proti manželům Zajíčkovým štvavou kampaň. Obec nakonec odvolala ředitele z funkce. Právníci EPS poskytly konzultace, připravili žádost o odpověď v novinách, žalobu o uveřejnění odpovědi, návrh žaloby na ochranu osobnosti a zprostředkovali rodičům její právní zastoupení.

Poradna pro ženy v tísní při EPS

„...jednoho dne se vrátil domů zase opilý, křičel na mne, že jsem coura, že jsem k ničemu, nic neumím a jenom překážím... pak vzal dlouhý nůž, ten, kterým se porcuje maso, a bodl mne do ruky, všude kolem byla krev.... moc jsem křičela, to ho však ještě více rozlítilo... chytil mne za pas, hlavu mi strčil do dřezu, pustil vodu a potom mne zezadu znásilnil...“

Poradna pro ženy v tísní je autonomní projekt při EPS, jenž funguje pod vedením Mgr. Markéty Huňkové. Jeho cílem je poskytnout ženám, obětem vážného domácího násilí, služby, jež na Jižní Moravě podle našeho názoru dosud chyběly, komplexní, důslednou a především dlouhodobou právní a psychosociální pomoc, která jediná je schopna dostat oběť z koloběhu násilí, v němž se ocitla.

Poradna v průběhu roku rozšířila okruh svých aktivit a také okruh dobrovolníků z řad vysokoškolských studentů, s nimiž absolvujeme vnitřní školení, zaměřené na získání praktických dovedností a psychické odolnosti pro práci s oběťmi domácího násilí. Poradna poskytuje nyní vedle služeb právních také psychoterapii a poradenství v oblasti sociální (sociální dávky etc.).

Velmi úspěšně spolupracujeme na projektu Magdalenium, který spočívá v provozování skrytého azylového ubytování, jež jednak umožňuje našim klientkám skrýt se před násilníkem, a kde na druhou stranu my poskytujeme poradenství, školíme personál a podobně.

Obrovský objem práce, který poradna má, zatěžuje její dobrovolné pracovníky natolik, že jsme počátkem roku 2002 vybrali v konkurzu koordinátora poradny na plný úvazek.

Nejčastějšími právními kroky poradny jsou úkony trestně právní a rodinně právní. Poradna v současné době řeší cca 30 případů. **Nevyhýbá se ale ani účasti na systémovém řešení problémů.** Například v říjnu 2002 jsme pořádali k tématu domácího násilí v Brně setkání státního a nestátního sektoru za účasti 25 zástupců nevládních organizací, státních institucí, úřadu ombudsmana, advokátů etc. **Naše snahy byl měly vyvrcholit uspořádáním regionální konference k tématu domácího násilí a vytvořením Regionálního koordinačního centra**, které následnou

koordinací spolupráce všech zainteresovaných (policie, místní státní správy, nevládních organizací) umožní efektivnější řešení problémů domácího násilí v regionu.

V listopadu 2002 jsme se účastnili konference *Domácí násilí - staré problémy, nová řešení*, na níž byly představeny hlavní myšlenky intervenčního projektu proti domácímu násilí. Zde jsme prezentovali akutní potřeby legislativních změn pro tuto oblast. Poradna rovněž v průběhu podzimu 2002 pořádala pro veřejnost cyklus přednášek s gender tematikou.

Z důvodu nedostatku prostoru uvádíme jen několik případů poradny. Uvést všechny případy by znamenalo přílišné zkrácení popisu případu a to by kauzu mohlo zkreslit.

Jména klientek poradny byla změněna z důvodu ochrany jejich soukromí.

Případ paní Ludmily Dokoupilové

Modelový příklad typického případu domácího násilí, na němž podrobněji popisujeme metodu práce poradny.

Manželství paní Dokoupilové trvalo od roku 1994. Po narození druhé dcery začal mít manžel paní Dokoupilové **problémy s alkoholem**, začal v rychlém sledu **střídat zaměstnání a vnitřní konflikty řešil scénami a násilím** na manželce. Z nedostatku finančních prostředků si začala paní Ludmila přivydělávat šitím, což jí manžel vytykal a za což ji také bil. V posledním období jejich společného soužití se paní Dokoupilová musela s dcerami před manželem pravidelně zamykat v dětském pokoji, aby se mohly alespoň chvíli v klidu vyspat. **Obě dcery byly následkem vleklého prožitého**

stresu psychicky poškozené a musely navštěvovat psychiatra. Nakonec matka s dětmi uprchla z domu. **Po ověření věrohodnosti výpovědi klientky jsme jí poskytli komplexní pomoc právní** (rozvod, výživné, svěření dětí do péče matky, stížnost na policii, která ohodnotila jednání manžela paní Dokoupilové vždy jen jako přeštek, ač byl spáchán trestný čin čtyřikrát, návrh na zákaz styku nezletilých dětí s otcem včetně dalšího předběžného opatření), **psychologickou a sociální** (prostředkovali jsme klientce **azyl**, jednali jsme s ní na úřadech).

Několikrát bylo nutno zasáhnout například při jednání se státním orgánem péče o dítě, když paní Dokoupilovou nutili, aby prozradila úkryt svému manželovi. Bez jakýchkoli problémů bylo do sedmi dnů rozhodnuto o předběžném opatření, dále jsme podali návrh na výkon rozhodnutí o výživě, trestní oznámení na podezření ze spáchání trestného činu omezování osobní svobody, ublížení na zdraví, násilí na skupině obyvatel a jednotlivci.

Policie ohodnotila počínání pana Dokoupila jako přeštek, předběžné opatření na zákaz styku s otcem bylo zamítnuto. Pan Dokoupil začal vyvíjet na manželku nátlak, aby se vrátila, stejným nátlakem na ni začala působit státní psycholožka a pracovnice státního orgánu péče o dítě (jak výslovně uvedla, proto, aby se zbavila naléhání pana Dokoupila). Ten současně začal vyhrožovat pracovnícím poradny. Rovněž začal s nátlakem na své dcery. Ty z něj byly stresované a bály se. Starší se pomochovala, trpěla nekontrolovatelnými záchvaty pláče a třesu (při jednom pokusu otce o styk s ní dostala hysterický záchvat, který vyústil ve zlomeninu nohy). Mladší trpěla záchvaty úzkosti, odmítala komunikovat, trpěla poruchami příjmu potravy.

Okamžitě byla zorganizována schůzka Poradny pro ženy v tísní s odpovědnou pracovnící státní ochrany dětí a státní psycholožkou, po vzájemné dohodě bylo přistoupeno k tomu, že jedinou psycholožkou bude pouze odbornice prověřená a doporučená poradnou. Bylo rovněž dohodnuto urychlit na maximální možnou míru soudní řízení. Byla podána stížnost proti postupu policie, **podána série předběžných opatření a návrhů, cestou osobních styků bylo urgováno zrychlení tempa soudního řízení.** Paní Dokoupilová se stala aktivní členkou specializované

psychoterapeutické skupiny, kterou poradna provozuje. Dětem byl zprostředkován kontakt na novou psycholožku (tu dosavadní jejich otec napadl a ona je odmítla léčit).

V současné době je situace paní Dokoupilové stabilizovaná a její psychický stav se zlepšuje, rovněž její dcery se uklidňují a začínají komunikovat, jejich subjektivní problémy postupně odeznívají.

Případ paní Magdaleny Klimešové

Manžel paní Magdaleny Klimešové projevoval sklony k agresivnímu chování od počátku manželství (pravidelně ji bil, kopal do ní, lámal jí ruce se slovy, že „správná ženská má být silná a vydrzet trochu té bolesti“). Jejich dvě dcery (13 a 10 let) začal po požití alkoholu v posledním roce také napadat, což se projevilo na jejich psychickém stavu (deprese, sklony k sebevraždnosti). Poté, co paní Klimešová kontaktovala poradnu, zapálil její manžel společný byt. Kontaktovali jsme policii, načež byl vzat do vazby. Klientce jsme poskytli komplexní právní pomoc, zprostředkovali jsme jí práci. **Muž byl podmíněčně odsouzen pro trestný čin opilství** a bylo mu nařízeno povinně protialkoholní léčení (při své závěrečné řeči „slíbil“, že to, co udělal, udělá znovu). **Když byl propuštěn z vazby, nikdo paní Klimešovou o tomto kroku neuvědomil, musela proto z bytu i s dcerami utéct a nestačila si ani pobrat své osobní věci.** Předmětný byt pak agresor až do nastoupení léčby obýval sám, neplatil nájemné, byt demoloval a rozprodával jeho zařízení. Manželka za něj musela platit nájemné, aby o byt nepřišla. Nezaplatil ani jednu splátku výživného. Azylové ubytování bylo paní Magdaleně odepřeno z důvodu, že jí „svědčí právo“ ke konkrétnímu bytu. Když manžel nastoupil léčbu, paní Magdalena se do bytu vrátila. Nyní je členkou psychoterapeutické skupiny. Byla podána série předběžných opatření a návrhů (včetně experimentálních) s cílem dosáhnout přechodu nájmu bytu na paní Klimešovou jako jedinou nájemkyni, cestou osobních styků bylo urgováno zrychlení tempa soudního řízení.

Případ paní Jiřiny Menšíkové

Podnikatelka coby oběť domácího násilí.

Menšíkovi byli původně **úspěšní podnikatelé s třemi dětmi**. V soukromí se však manžel choval dlouhodobě agresivně (pravidelně ženu bil, kopal do ní, mnohokrát musela vyhledat lékařskou pomoc – všem kolem tvrdila, že upadla ze schodů, za svůj stav se velmi styděla). Když začal pan Menšík pít, **přišel o všechny majetek** a silně se zadlužil. Ve stresu pak **začal napadat rovněž děti, které celou situaci velice trpěly (dcera a starší syn začali konzumovat drogy)**. Paní Menšíkové jsme poskytli komplexní právní pomoc (nakonec nedala souhlas k trestnímu stíhání svého manžela z důvodu strachu o život svého nejmladšího syna), byla rozvedena, doporučili jsme léčebnu pro její děti a byla zařazena do ročního programu terapeutické skupiny při Poradně pro ženy v tísní.

Případ paní Havlátové

Kriminalista jako domácí tyran.

Jedná se o nejzávažnější případ domácího násilí řešený v rámci Poradny pro ženy v tísní. **Manžel paní Havlátové je významně postaveným kriminalistou. Manželku týral 22 let**, doma se vždy choval tvrdě, všichni museli dělat, co si přál, jinak následoval trest. Když nakonec manželka kontaktovala Poradnu, manžel ji **fyzicky napadal každý den** (vyhrůžky zabitím s tím, že je policistou, který ví, jak v dané situaci jednat, ostentativní demonstrace služební zbraně apod.), mstil se i na dětech. Veškeré pokusy vzepřít se maželovi skončily pro paní Havlátovou skutečně nezdarem, neboť policie s ní jednala degradujícím způsobem, veškerá trestní řízení byla (i přes dostatek důkazů typu podrobné lékařské zprávy) odložena. K bezvýchodnosti situace přispěl i fakt, že nebylo možné, aby žena odešla do azylového domu, neboť jedno z dětí je vážně postiženo. **Podle slov psychiatra, který paní Havlátovou léčil dva roky, bylo velmi pravděpodobné, že paní Havlátová již dále nebude zvládat situaci po psychické stránce a spáchá sebevraždu.**

Poradna učinila s využitím osobních kontaktů po právní stránce vše, co právní řád v její prospěch

dovoloval. Podařilo se nám – silným nátlakem na přímého nadřízeného policejního důstojníka pana Havláta s pohrůzkou medializace případu – **dosáhnout podpisu dohody o zrušení práva společného nájmu bytu a docilení toho, že byt bude jako výhradní nájemkyně užívat pouze jeho manželka. Paní Havlátová se v současné době jeví mnohem klidnější a vyrovnanější**. I přes nenadálé problémy způsobené chováním jejího dospělého syna je nutno konstatovat, že nastalou situaci zvládá, svůj život má pevně v rukou a že svůj boj vyhraje.

Případ paní Urbánkové

Policie jako pomocník pachatelů domácího násilí.

Paní Urbánková se rozhodla od manžela odejít, respektive utéci, po velmi krutém týrání trvajícím 20 let (znásilňování, každodenní bití, kopance, zlomeniny žebra, vytlučení zubů), které vyvrcholilo tříměsíčním pobytem na psychiatrickém oddělení (neschopnost přijímat potravu v důsledku prožitého stresu). **Poslední incident před svým odchodem (znásilnění a zbití) ohlásila na policii. Policie jí doporučila, aby své trestní oznámení ještě pořádně zvážila. Během vyšetřování oznámeného trestného činu ji celkem osmkrát vyslychali, z toho třikrát za přítomnosti manžela. Vyšetřování bylo vedeno směrem k prokázání, že paní Urbánková je psychicky nemocná a tudíž nedůvěryhodná osoba (pobyt na psychiatrickém oddělení), která je velmi labilní a nestará se o své děti – utekla od nich**. Během péče Poradny pro ženy v tísní o paní Urbánkovou bylo zjištěno, že cca 20% ze všech pacientek hospitalizovaných na jednom psychiatrickém oddělení v Brně jsou oběti domácího násilí, které se takto skrývají před násilnickým partnerem.

Případ paní Tomkové

Týraná žena odsouzena za trestný čin neoprávněného zásahu do práva k bytu.

Po 5 letech manželství s násilníkem (bití, smýkání za vlasy po celém bytě, odírání potravy, izolace

apod.) podala paní Tomková návrh na rozvod a několik trestních oznámení, která všechna skončila konstatováním stavu důkazní nouze nebo ohodnocením činu jako přestupek. Manžel ji začal atakovat čím dál tím více, několikrát k incidentu zavolala policii, která ji však při poslední návštěvě důrazně napomenula, že si své konflikty musí vyřešit sama. Aby zabránila manželovi vstupu do bytu, který si pronajala ještě v době před manželstvím a vnímala jej proto jako byt svůj,

vyměnila zámky. Byla shledána vinnou pro trestný čin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru podle §249a odst. 2 z. č. 140/1961 Sb., trestního zákona, s trestem odnětí svobody na dvě léta s podmíněným odkladem na tři roky. Z bytu musela utéci. V současné době jej nerušeně užívá její manžel.

Vzdělávací aktivity

Zatímco v programu právní pomoci rozdáváme hladovým ryby, v rámci vzdělávacích a informačních aktivit se je snažíme naučit rybařit. Škola lidských práv má navíc ještě jedno důležité poslání. Pomáhá nám totiž měnit pohled studentů právnických fakult na právní možnosti ochrany veřejných zájmů a některého z nich také dostat do neobydlených oblastí public interest law.

II. Seminář o problematice „rozlézání měst“ čili tzv. *urban sprawl*

Ve dnech 26. - 27. 5. 2001 se v Brně konal v rámci společného projektu nevládních ekologických organizací z ČR (EPS), Slovenska (CEPA) a Spojených států amerických (E-LAW – Environmental Law Alliance Worldwide US) **seminář zaměřený na problematiku tzv. *urban sprawl*, tedy neregulovaného růstu měst a ekologických problémů s tím souvisejících**. Sešli se na něm ekologičtí právníci a „grasrootoví aktivisté“ z ekologických nevládních organizací z celé České republiky, zabývající se touto problematikou, i odborníci, kteří se přímo podílejí na vytváření územních plánů. Seminář navazoval na mezinárodní workshop ve slovenském Trenčíně, kterého se zúčastnili hosté z Polska, Maďarska a České republiky. Výstupem ze semináře je otevřený dopis ministerstvu pro místní rozvoj a ministerstvu životního prostředí s konkrétními návrhy nástrojů na potírání problému *urban sprawl*.

Škola občanské iniciativy

Pracovníci EPS školili účastníky semináře v rámci cyklu **Škola občanské iniciativy** (pořádá Hnutí DUHA). V sobotu 28. dubna 2001 si na dvě desítky pokročilých účastníků prakticky procvičovaly získávání informací a dozvěděly se, jak prosadit a zorganizovat místní referendum.

Školení pro Síť ekologických poraden (STEP)

V září 2001 jsme pro **Síť ekologických poraden (STEP)**, jíž jsme členem, pořádali seminář, týkající se ochrany spotřebitele, klamavé reklamy a ekologického značení výrobků. Hlavním hostem zde byl Mgr. Martin Elger ze sdružení *Ars Aequi et Boni*.

Školení pro účastníky lesoochrannářských táborů v Beskydech

V červenci a srpnu 2001 jsme vedli **dva tréninky pro účastníky lesoochrannářského tábora v Muchovicích** na téma využití práva při ochraně životního prostředí, účasti veřejnosti ve správních řízeních a práva na informace. Rovněž jsme se účastnili besedy o sjezdovce na Lysé hoře, která se konala za účasti zástupce Okresního úřadu ve Frýdku-Místku, obce Ostravice, Lesů ČR, a. s., sdružení Beskydčan, EPS a třiceti pohněvaných lyžařů v prostorách ekocentra Ostravice.

Přednáška a školení Poradny pro ženy v tísni

Dne 1. 10. 2001 jsme vedli **školení pracovníků azylového domu v Brně – Řečkovících** (sdružení *Magdalenium*) k tématu právních a psycho-sociálních aspektů domácího násilí. Dne 22. 10. jsme pořádali **přednášku pro studenty Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity** na téma *Domácí násilí*.

Seminář pro ostravské Romy, Školení romských poradců

Více v kapitole *Občanské právní hlídky*.

Občan a policie

Téměř stostránková brožura, kterou jsme na přelomu roku vydali v edici *Pro public*, přináší teorii, příklady a vzory právních podání, související s **právy a povinnostmi občanů, Policie České republiky a strážníků městské policie**. Publikace seznamuje čtenáře se základními právními pojmy, věnuje se problematice perulustrace, omezení svobody, donucovacím prostředkům, právu shromažďovacímu a právním možnostem, jak reagovat na nezákonné jednání státní a městské policie.

Právní rádce pro všechny, kdo nechtějí žít u úložiště radioaktivních odpadů

Právní rádce vydalo ekologické občanské sdružení Calla, ale EPS se podílel na jejím vzniku drtivou většinou textu. Rádce se věnuje **problematice právních aspektů průzkumu a povolování jaderných úložišť**. Publikace je určena obcím, které byly předběžně vytipovány jako možné lokality pro umístění hlubinného trvalého úložiště jaderných odpadů, a jejich občanům.

Letáky Poradny pro ženy v tísní

Aby si oběti domácího násilí vůbec uvědomily, že to, co se jim děje, není normální ani v souladu se zákonem, a **jaké jsou množství řešení jejich situace**, vydali jsme několik letáků. Pro oběti sexuálního zneužívání v dětství a ženy, které byly znásilněny, jsme vydali *Leták pro oběti sexuálního zneužívání*, dále dva letáky sloužící **k větší informovanosti o problému násilí na ženách** a kartičky *Co je charakteristické pro násilného partnera a Proč od něj neodejde*. Letáky jsme roz distribuovali do míst, kde sídlí orgány péče o dítě, do psychologických poraden, specializovaných nevládních organizací a nemocnic.

VIA IURIS nově

V roce 2001 jsme vydali šest dalších šest čísel dvouměsíčníku o právní ochraně veřejných zájmů VIA IURIS. Zpravodaj vychází od počátku roku v nové grafické podobě s některými novými rubrikami a s rozšířeným formátem – má nyní 8 stran.

www.i-eps.cz

www.zenavtisni.cz

Konečně dobudovány internetové stránky.

Od března roku 2001 můžete získat další informace o činnosti EPS také na internetových stránkách <http://www.i-eps.cz>. Stránky stále ještě dotváříme, nicméně již teď pro vás mohou být zdrojem aktuálních zpráv o práci naší organizace.

Dále jsme zřídili internetové stránky Poradny pro ženy v tísní www.zenavtisni.cz, které obsahují informace o tom, co je to domácí násilí, znásilnění, odpovědi na nejčastěji kladené otázky, kontakt na poradnu a podobně.

Rozvoj sektoru práva veřejného zájmu

„Jsem ráda, že jsem se mohla dovědět o této právní oblasti a konečně vidět, že i právo má svůj smysl.“

(ze závěrečného hodnocení jedné z účastnic Školy lidských práv)

Škola lidských práv představuje v zahraničí rozšířený způsob, kterým se studenti právnických škol seznamují s problematikou, které se v právnických fakultách poskytuje jen omezený prostor. Pro nás však splňuje ještě jeden účel – je klíčovým nástrojem, rozšíření řady právníků, kteří se jako dobrovolníci či profesionálové věnují právní ochraně veřejného zájmu.

Škola lidských práv, Brno 16. – 22. 9. 2001

„Čtyři roky studia na Právnické Fakultě v Olomouci mi systematicky právo znechucovaly, a tady mi připadá, že je to hodně zajímavé... Nechcete učit na naší fakultě?“

(ze závěrečného hodnocení jedné z účastnic Školy)

Škola lidských práv probíhala od nedělního podvečera **16. září do sobotního rána 22. září, a to v hotelu Koží Horka v lokalitě brněnské přehrady**. V prostorách hotelu jsme byli ubytováni, stravovali jsme se zde a probíhal v nich také program. K účasti se mohli přihlásit studenti všech

Simulované jednání na stavebním úřadě.

právnických fakult v ČR (Brno, Olomouc, Plzeň, Praha), kteří již absolvovali minimálně 3 roky studia.

Program Školy

„Skvělá organizace, práce ve skupinách, nepřetržitá péče organizátorů, velmi zajímavá témata, perfektní divadelní výkony. Těžko se letní škole něco vytýká (snad jen počasí), byla skvělá, děkuji.“

(z hodnocení Školy jedním z účastníků)

Snažili jsme se:

- **poskytnout co nejúplnější přehled o problémech** při prosazování práva veřejného zájmu v České republice,
- **pokud možno co nejméně přednášet**, co nejvíc sehrávat simulovaná řízení a řešit kauzy interaktivním způsobem,
- **zvat hosty do jednotlivých bloků programu** tam, kde by to mohlo přispět ke zkvalitnění programu.

Co jsme tedy na Škole lidských práv dělali?

Neděle 16. 9. 2001 Hrály se seznamovací hry *Případ tří námořníků* (vztah práva a spravedlnosti) a *Krok vpřed* (postojová hra, zkoumající názor studentů na určité právně-spoolečenské problémy).

Pondělí 17. 9. 2001 Celodenní hra o vyšetřování rasově motivovaného trestného činu, kterou vedli aktivisté slovenské organizace CEPA ve spolupráci s JUDr. Janem Sladkým, státním zástupcem

Městského státního zastupitelství Brno. Sociolog Jan Keller držel přednášku na téma *Je demokratická politika mrtvá?*

Úterý 18. 9. 2001 Pod vedením právničky EPS Mgr. Radky Jelínkové a psycholožky PHDr. Aleny Uváčkové, které se předmětnou problematikou zabývají, se řešily případy psychicky, fyzicky a sexuálně týraných dětí. Mgr. Huňková vedla blok *Násilí na ženách v teorii a praxi*. Ing. Leoš Košťál ze sdružení Beskydčan a Ing. Vladimír Burda ze sdružení Ochrana vod besedovali o tom, jak se na místní úrovni snaží změnit svět a jak jim přitom „pomáhají“ místní úřady.

Středa 19. 9. 2001 Hráli jsme *Případ Chomoutov*, simulaci správního řízení o umístění stavby supermarketu na místě městské zeleně. EPS tentokrát představoval pracovníky státních orgánů, studenti účastníky správního řízení (investoři, sousedé, obec, ekologická organizace). Večer jsme besedovali s právníkem Pete Frostem z Western Environmental Law Center v Oregonu o ochraně lesů, o ohrožených druzích živočichů a o právech původních obyvatel.

Čtvrtek 20. 9. 2001 Představil se projekt *Občanské právní hlídky – teorie a praxe nevládní kontroly násilí na policejních služebnách*. V prostorách hotelu došlo ke spáchání policejního násilí, proběhlo „vyšetřování“, kde měli studenti možnost na vlastní kůži okusit, jak vypadá nevládní kontrola činnosti policie v České republice. Rozhodování Evropského soudu pro lidská práva představil Doc. JUDr. Dalibor Jílek z Katedry mezinárodního práva MU Brno. Večer jsme prosazovali právo na informace.

Pátek 21. 9. 2001 Věnovali jsme se právnímu postavení uprchlíků v České republice – teorii uprchlického práva a jeho nedostatkům. Proběhl výslech „afghánské uprchlice“, na základě jejíhož vyprávění měli účastníci určit, zda splňuje podmínky pro udělení azylu. Ochrana spotřebitele v České republice se dostala ke slovu ústy Mgr. Martina Elger ze sdružení Ars Aequi et Boni. Navštívil nás JUDr. Otakar Motejl – první český ombudsman, večer proběhlo zhodnocení akce (co se účastníkům líbilo a nelíbilo) a večírek na rozloučenou.

Čestný host – první český ombudsman JUDr. Otakar Motejl.

Pokračování Školy 15. – 17. listopadu v Olomouci.

Noví dobrovolníci z řad účastníků

„Spousta námětů na přemýšlení (dětí, ženy, OPH, životní prostředí). Mám chuť něco dělat.“

(z hodnocení Školy jedním z účastníků)

O tom, že letos se Škola lidských práv opravdu vydařila, svědčí zejména skutečnost, že většina účastníků přijela také na pokračovací setkání. To se uskutečnilo díky **spolupráci s vedením místní právnické fakulty a některými jejími vyučujícími ve dnech 15. – 17. listopadu v Olomouci**. Navíc se na organizaci pokračování podstatnou měrou podíleli sami studenti. Bez této pomoci by se konalo jen stěží.

Náš cíl – rozšířit řady dobrovolníků z řad účastníků Školy lidských práv – se v tomto ročníku naplnil měrou naprosto nečekanou. **Získali jsme platné dobrovolníky pro všechny programy EPS (!) a naše spolupráce nepolevuje ani půl roku od konce Školy**. Konkrétním projevem byly týdenní stáže dvou účastníků Školy 2001 Miroslava Stehlíka a Jiřího Bajera a týdenní stáž účastnice Školy 2001 Heleny Svatošové.

Pokračování ŠLP na PF olomoucké univerzity.

Co chystáme do budoucna?

Vzhledem k úspěšnosti tří ročníků projektu Školy lidských práv v něm chceme pokračovat i nadále.

Navíc připravujeme tato zlepšení:

- **stáže vybraných účastníků Školy v Holandsku** - díky společnému projektu EPS a organizace Millieukontakt Oost-Europa bude mít šest absolventů Školy lidských práv příležitost strávit několikadenní intenzivní stáže u nizozemských organizací, které se zabývají ochranou lidských práv.

- **výměnné účasti studentů na Škole lidských práv na Slovensku** - po vzájemné dohodě by se měli každý rok tři studenti po absolvování Školy zúčastnit podobné akce na Slovensku.

- **rozšířenou nabídku kontaktů na nevládní organizace** - budeme účastníkům Školy nabízet

materiály dalších nevládních organizací. Rovněž se pokusíme zajistit účast lidí z jiných organizací na Škole lidských práv. Cílem by mělo být hlubší poznání světa neziskového sektoru účastníky a navázání vzájemně prospěšných kontaktů mezi nimi.

- **budování sítě absolventů Školy lidských práv** - účastníci Školy budou dostávat VIA IURIS, Infolist a další materiály EPS a budou zváni na některé námi pořádané akce.

Co dalšího se událo v roce 2001?

EPS oceněn cenou nadace Sasakawa Peace Foundation za nejlepší ekologický projekt roku

Kampaň za uspořádání místního referenda v Táboře, kterou v roce 2000 vedl EPS spolu s aktivisty nynější tábořské Společnosti pro trvale udržitelný život, byl v září 2001 oceněn 1. cenou japonské nadace Sasakawa Peace Foundation. Součástí první ceny je i finanční odměna ve výši 6 000 USD. EPS se rozhodl věnovat větší část této sumy na lokální občanské aktivity v Táboře, protože bez pomoci obyvatel Tábora by se referendum vůbec nemohlo uskutečnit. EPS se tématu místních referend nadále věnuje a poskytuje konzultace občanských iniciativám v několika obcích a městech České republiky, které usilují o uspořádání místního referenda (například v Libouchci, Přelouči, Jilemnici).

Pracovníci EPS ve Spojených státech

Počátkem roku 2001 dostali dva pracovníci EPS možnost blíže se seznámit s fungováním nevládních organizací a právního systému v USA. Pavel Franc strávil tři měsíce na studijním pobytu v naší partnerské organizaci E-LAW US v Eugene v Oregonu. Během svého pobytu se zaměřil zejména na možnosti soudní ochrany ve věcech životního prostředí a na fenomén urban sprawl včetně související úpravy stavebního řízení. Během pobytu se zúčastnil také výročního setkání E-LAW – celosvětové sítě právníků a vědců zabývajících se ochranou životního prostředí a vystoupil v rámci navazující public interest law konference. Vítězslav Dohnal absolvoval na pozvání americké ambasády v Praze v rámci International visitors program čtyřdenní studijní cestu po USA zaměřenou na rozvoj neziskového sektoru. Spolu s dalšími čtyřmi účastníky z ČR se setkal s desítkami představitelů nevládních organizací, nadací a státních institucí ve Washingtonu, Portlandu, Austinu a New Yorku.

Spolupráce s holandskou organizací Milieukontakt Oost-Europa

Pracovním setkáním mezi zástupci obou organizací, které se uskutečnilo počátkem října v Amsterdamu, odstartoval tříletý projekt spolupráce mezi holandskou organizací Milieukontakt Oost-Europa, financovaný z prostředků Programu sociální transformace zemí střední a východní Evropy nizozemské vlády (MATRA). Hlavním cílem česko-nizozemské spolupráce je přenos holandských zkušeností v oblasti zapojování veřejnosti do rozhodování ve věcech ochrany životního prostředí a lidských práv.

EPS se rozšiřuje a profesionalizuje

S nárůstem práce roste i počet placených a neplacených pracovníků EPS. Díky úspěšné Škole lidských práv se můžeme v současné době pochlubit dobře fungující skupinou dobrovolníků. Vedle toho máme několik placených spolupracovníků, převážně „částečných úvazků“. Vedle nových spolupracovníků z řad právníků máme například dva vlastní psychology a psychoterapeuta, kteří pomáhají ohroženým dětem a obětem domácího násilí, nebo terénního pracovníka pro komunikaci s romskou komunitou, který bude vyhledávat případy policejního násilí. Při řešení našich případů jsme začali systematicky využívat odborných posudků.

Lidé a EPS

My, naši přátelé a příznivci

Nejvyšším orgánem EPS je **Členská schůze, demokraticky rozhodující orgán všech členů EPS**. Výkonným a statutárním orgánem EPS je Výbor, který v roce 2001 působil ve složení Martin Prokop, Vítězslav Dohnal, Pavel Černý. Dozorčí rada, která plní funkci kontrolního orgánu sdružení, působila v roce 2001 ve složení Pavol Žilínčík, Martin Škop a František Korbel.

Poradní sbor EPS tvoří tyto lidé:

RNDr. Martin Bursík, bývalý ministr životního prostředí ČR,
Ir. (tj. Ing. CSc.) Jan Haverkamp, předseda ZHABA facilitators,
JUDr. Petr Kužvart, environmentální právník, advokát,
Mgr. Monika Ladmanová, studentka Columbia university v New Yorku,
Doc. JUDr. Vladimír Mikule, pedagog právnické fakulty Univerzity Karlovy,
RNDr. Jan Piňos, vedoucí správy CHKO Broumovsko,
Doc. JUDr. Ivana Průchová, pedagožka Právnické fakulty Masarykovy univerzity.

Kmenovými zaměstnanci EPS byli v roce 2001 tyto lidé:

Pavel Černý
Vítězslav Dohnal
Pavel Doucha
Pavel Franc
Radka Jelínková
Jiří Kopal
Lenka Mrázová
Martin Prokop
Dušan Rosenbaum
Martin Škop
Jan Vodák

V naší práci nám různým způsobem obětavě pomohli a pomáhají tyto lidé:

Gwendolyn Albert

Jiří Bajer

Marie Boháčová

Dobrovolnice Poradny pro ženy v tísní

Martin Elger

Martin Fadrný

Yvona Fasurová

Jan Filipi

Dominika Glacová

Ján Hrubala

Robert Cholenský

Vladka Jabůrková

Paul Kosterink

František Korběl

Michael Kousal

Eva Kováčechová

Monika Ladmanová

Lori Maddox

Lukáš Matějka

Jan Morávek

Tomáš Mráz

Ladislav Pavlík

Markéta Řičářová

Jan Sladký

Zvláštní dík:**V rámci našich nejdůležitějších legislativních aktivit (správní řád, shromažďovací zákon, soudní řád správní) nám poskytla neocenitelnou a obětavou pomoc Helena Svatošová.**

Hospodaření organizace

NÁKLADY

kancelářské potřeby a software	172 533
náklady na techniku	251 177
provozní režie	72 841
literatura a periodika	76 996
náklady na komunikaci	363 084
tisk, kopírování, propagace	622 694
školy a semináře	170 361
nájem	113 090
cestovné	193 291
právní služby a poplatky	377 588
posudky, expertizy	231 355
mzdové náklady	1 815 564
odvody daňové, sociální a zdravotní pojištění	515 279
bankovní poplatky	17 261
ostatní (kurz. ztráty, penále, reprezentace ...)	74 909
celkem	5 068 021

AKTIVA

samosatné movité věci	0	92 666	92 666
drobný dlouhodobý hmotný majetek	0	367 972	367 972
oprávky k drobnému dlouh. majetku	0	-367 972	-367 972
pokladna	12 250	51 639	63 889
ceniny	0	594	594
bankovní účty	184 217	1 754 683	1 938 900
odběratelé	4 564	257	4 821
poskytnuté provozní zálohy	2 695	8 259	10 954
jiné pohledávky	80	150 319	150 399
nárok na dotace z veřejných rozpočtů	0	104 743	104 743
nárok na dotace z nadací a sdružení	0	420 978	420 978
náklady příštích období	2 690	4 670	7 360
dohadné účty aktivní	0	35 000	35 000
aktiva celkem	206 496	2 623 807	2 830 303

PASIVA

dodavatelé	45 543	-31 764	13 779
přijaté zálohy	0	35 000	35 000
zaměstnanci	59 740	46 662	106 402
zúčtování s inst. sociálního zabezpečení	35 901	28 421	64 322
daň z příjmů	0	-698	-698
ostatní přímé daně	6 450	3 737	10 187
nárok na dotace z veřejných rozpočtů			
nárok na dotace z nadací a sdružení			
jiné závazky	260 000	-260 000	0
výnosy příštích období	0	2 367 230	2 367 230
hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení	-201 138	201 138	0
nehrazená ztráta z minulých let	0	-41 525	-41 525
pasiva celkem	206 496	2 348 201	2 554 697
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	0	275 607	275 607

VÝNOSY

vlastní činnost	194 662
dotace z veřejných rozpočtů a rozpočtu EU	
dotace z MŽP	202 810
dotace z úřadu práce	14 000
dotace z rozpočtu PHARE	509 662
Ambasáda Spojených států amerických	96 788
MATRA program nizozemské vlády	298 885
dotace z nadací a občanských sdružení	
Open Society Fund Praha	1 993 452
Open Society Institute Budapešť	1 123 740
Regional Environmental Centre	59 438
Nadace Partnerství	145 000
C. S. MOTT Foundation	397 045
Nadace rozvoje občanské společnosti	109 089
STEP	145 000
proFEM	30 000
dary fyzických a právnických osob	15 000
krétiční úroky	9 057
celkem	5 343 628
ZTRÁTA/ZISK	275 607

PS	rok 2001	KS
0	92 666	92 666
0	367 972	367 972
0	-367 972	-367 972
12 250	51 639	63 889
0	594	594
184 217	1 754 683	1 938 900
4 564	257	4 821
2 695	8 259	10 954
80	150 319	150 399
0	104 743	104 743
0	420 978	420 978
2 690	4 670	7 360
0	35 000	35 000
206 496	2 623 807	2 830 303

PS	rok 2001	KS
45 543	-31 764	13 779
0	35 000	35 000
59 740	46 662	106 402
35 901	28 421	64 322
0	-698	-698
6 450	3 737	10 187
260 000	-260 000	0
0	2 367 230	2 367 230
-201 138	201 138	0
0	-41 525	-41 525
206 496	2 348 201	2 554 697
0	275 607	275 607

Ekologický právní servis – občanské sdružení

Zpráva auditora 2001

Brno – 02.11. 09:50

VÝROK AUDITORA

určený výborem a členskou schůzí občanského sdružení

Ekologický právní servis

Auditor provedl v souladu se Zákonem o auditech a Komise auditorů České republiky, auditorskými směrnicemi Komory auditorů České republiky a příslušnými právními předpisy platnými v ČR, **ověřeni účetní závěrky sestavené k 31.12.2001** občanským sdružením Ekologický právní servis. Ověřování bylo provedeno výběrovým způsobem při respektování významnosti vykazovaných účetních operací.

Dle mého názoru zobrazuje **účetní závěrka** věrně ve všech významných ohledech majetek, závazky, vlastní jmění a výsledky hospodaření občanského sdružení Ekologický právní servis. Účetní závěrka byla sestavena na základě účetnictví, které je vedeno dle platných zákonů a účetních předpisů.

Účetní závěrka ověřuji s výrokem bez výhrad.

BRNO – 12. března 2002

ADEUS Audit s.r.o.
Auditorská společnost číslo dekretu 366Ing. Martin Tuček
auditor číslo dekretu 1443

strana 4

Za podporu, nejen finanční, děkujeme těmto institucím:

Ambasádě Spojených států amerických v Praze

C. S. MOTT Foundation

Delegaci Evropské Unie v Praze

German Marshall Fund

Milieukontakt Oost Europa

Ministerstvu zahraničních věcí nizozemské vlády – Programu sociální transformace zemí střední a východní Evropy (MATRA programme)

Ministerstvu životního prostředí ČR

Nadaci Partnerství (EPCE)

Nadaci rozvoje občanské společnosti

Open Society Institute Budapešť

Open Society Fund Praha

Regionálnímu environmentálnímu centru pro střední a východní Evropu

Síti ekologických poraden

EKOLOGICKÝ

PRÁVNÍ SERVIS

Kostnická 1324, 390 01 TÁBOR
tel.: 0361/25 66 62, fax: 0361/25 48 66, e-mail: eps.tabor@ecn.cz

Bratislavská 31, 602 00 BRNO
tel.: 05/45 57 52 29, fax: 05/45 21 44 29, e-mail: eps.brno@ecn.cz